

C AMPINIA

DRIEMAANDELIJKS BLAD VAN HET STREEKARCHIVARIAAT

NOORD-KEMPENLAND

10e JAARGANG

JANUARI 1981

NR. 40

Copyright: Streekarchivariaat Noord-Kempenland

Toestemming tot overname van artikelen of gedeelten daaruit dient U schriftelijk aan te vragen bij de redactie.

Redactie: FI. Mij land, streekarchivaris
J. Suijkerbuijk, assistent-archivaris

Redactie-adres: Torenstraat 1, 5688 All Oirschot
Postbus 11, 5688 ZG Oirschot
Tel. 04997 - 2828 - toestel 33

De auteurs van de gesigneerde artikelen zijn verantwoordelijk voor de inhoud daarvan. De niet-gesigneerde artikelen zijn samengesteld door de medewerkers van het streekarchivariaat.

Lay-out en typewerk: C. Aarts-Keesom

Offset: H. Tempelaars

De prijs voor een abonnement bedraagt f 16,-- per jaar, bij vooruitbetaling te voldoen op postgirorekening 10.69.032 van de gemeente Oirschot onder vermelding van: Campinia.

De prijs van losse nummers is f 4,-- per stuk. Ook nummers van afgesloten jaargangen zijn in beperkte aantallen voorradig. Een jaargang begint op 1 april.

Indien opzegging niet schriftelijk is medegedeeld voor het begin van het nieuwe kalenderjaar, wordt het abonnement automatisch verlengd.

WOORD VOORAF

Geachte abonnee,

liet voor U liggende nummer van Campinia, geachte lezer, is alweer de laatste aflevering van de tiende jaargang. Een jaargang waarin de geschiedenis van Oirschot en Best centraal stond, vanwege de heide jubilea die in het Oirschotse Jubeljaar werden gevierd.

Deze aflevering staat aan het begin van het jaar 1981. Reden om U, trouwe lezers, een gelukkig en voorspoedig jaar toe te wensen. Wij hopen, dat Campinia ook dit jaar Uw aandacht zal blijven vragen. Even een blik vooruit. Vermoedelijk eind 1981 zal de index op de jaargangen VI tot en met X van Campinia worden uitgegeven. De huidige materiaal- en drukkosten maken het echter onmogelijk om onze lezers deze index gratis aan te bieden, zoals vijf jaar geleden wel is gebeurd met de index over de eerste vijf jaargangen. Wij zullen U zo spoedig mogelijk informeren over de omvang, de prijs en de wijze van bestellen van deze index.

De bovengenoemde kosten zijn ook debet aan een noodzakelijke verhoging van de abonnementsprijs van Campinia. Deze prijs is sinds 1977 gelijk gebleven. De drukkosten en personele lasten zijn echter intussen dusdanig gestegen, dat het exploitatietekort op Campinia onverantwoord hoog is geworden. De abonnementsprijs wordt met ingang van 1 april 1981 verhoogd tot f 16,00 per jaar. Wij hopen, dat deze prijsaanpassing voor 1_1 geen reden hoeft te zijn om de band met Campinia te verbreken.

De redactie.

I. HISTORISCHE GEGEVENS OVER DE SINT-LAMBERTUS-PAROCHIE EN DE MARIA-KAPEL TE MEERVELDHOVEN

door A. van Run

(vervolg)

DE HEROPRICHTING VAN DE PAROCHIE MEERVELDHOVEN 1859

De argumenten, die vroeger steeds waren aangevoerd, om te bewerken, dat Meerveldhoven zijn eigen-kerk-aspiraties opgaf, zijn in de vijftiger jaren van de 19e eeuw weer aangevoerd, echter nu om Meerveldhoven weer tot een zelfstandige parochie te maken. Dat deze argumenten nu zo hebben gewerkt, is grotendeels te wijten (of te danken) aan het reglement voor de verdeling van de kerkdiensten, de inkomens en de lasten tussen Meerveldhoven en Zeelst, zoals dat in 1803 door Vicaris Van Alphen is opgesteld en ingevoerd.

In 1853 was de kerkelijke hiërarchie in Nederland weer hersteld en was Johannes Zwijsen benoemd tot bisschop van Utrecht en tot apostolisch administrator van het bisdom Den Bosch. Ten dienste van de bisschop heeft pastoor J. Vervoort van Zeelst in 1855 een memorandum opgesteld, waarin hij een opsomming geeft van alle goede redenen om Meerveldhoven weer tot zelfstandige parochie te maken. Men zal veel van de oude argumenten herkennen (bisschoppelijk archief Den Bosch, map Meerveldhoven):

Bemerking over Meerveldhoven met Zeelst verenigd.

Voor de Munstersche Vrede was Mereveldhoven een parochie op zich zelve met een parochiekerk aan den H. Lambertus als patroon toegeweid, en een lieve Vrouwe kapel.

Ten tijde der reformatie zijn beide deze kerken verlaten, en er is een schuurkerk gebouwd, de kapel afgebroken, en de parochiekerk **grootelijks** vervallen.

Deze parochiekerk is in 1795 in December weder betrokken en gebruikt voor de godsdienstoeffening tot den 20 February **1803** wanneer dezelve bij gebrek van onderhoud is ingestort.

Hier op is in 1803 een fraay nieuwe kapel gebouwd te groot voor de parochie mede tot gerief voor den toeloop der pelgrims en dienende voor parochiekerk.

Mereveldhoven ten tijde der onlusten van dien tijd, beroofd van hare inkomsten tiende en niet in staat zijnde een eigen herder meer te onderhouden, is door den pastoor van Zeelst bediend geweest, en tot heden toe vereenigd gebleven tot groot nadeel en ongerief van de ingezetenen.

Te Zeelst kan Sondags maar in een mis instructie gegeven worden voor een parochie van 900 communicanten zonder Mereveldhoven.

Op de Lieve Vrouwe dagen te vieren, kerkwijding enz. een vroegmis te Zeelst, het overige te Mereveldhoven, dan moeten die van Zeelst een Bartier verder naar Mereveldhoven te kerke gaan, het geen moeylijk is vooral bij wintertijd door ongebaande sneeuwwegen en veroorzaakt, dat zij niet meer te kerke gaan dan volstrekt de praecepto is.

Op de Zon en feestdagen moet een hiegtvader het volk aan den hiegt-

INHOUD

I.	Historische gegevens over de Sint-Lambertus-parochie en de Mariakapel te Meerveldhoven (vervolg) door A. van Run	140
II.	De vrijwillige rechtspraak in de dingbank Zeelst-Veldhoven-Blaarthem (vervolg)	152
III.	Bezittingen van een persoon in de 17e eeuw	157
IV.	Bestse toponiemen De oudste vermeldingen uit het verpondingsregister van Naastenbest (circa 1660) (vervolg)	159
V.	Lijst van woningen te Zeelst in de 18e eeuw VII. Biese Cuijle en Ackereijnde	166
VI.	Oirschotse mensen over Oirschot Landjuweel door Toke van de Ven-Lommers	171
VII.	Kwartierstaat Van Cuijck door N.J.M. van Cuijck te Oirschot	173
VIII.	Het grafschrift van Peter van Andel door J. Lijten	188
IX.	Gemeente Best anno 1830 Cijfermatige bewerking van kadastrale gegevens (vervolg en slot) door P.F.M. Rosier, Best	191
X.	Een 'historische ontmoeting' 1. De akte aangaande de lossing der halve heerlijkheid Oirschot van 24 november 1614 door J. Lijten	195

stoel onafgewerkt laten zitten, om naar Mereveldhoven te gaan celebreren.

Op alle Woensdagen en Zaturdagen en twee volle octaven van Onze Lieve Vrouw alle diensten te Mereveldhoven, en alle eerste Zondagen van de maand het lof, dan moet de kerk te Zoelst gesloten blijven.

Hier bij komt nu nog de noodzakelijkheid om de kerk van Zeelst te zullen moeten vergrooten om Mereveldhoven, welke bij afscheiding nog al eenige jaren onveranderd kan gebruikt worden.

Daar nu Mereveldhoven een goede kerk heeft en weinig reparatie en inwendig rijkelijk voorzien is en ruim 200 zielen telt en aan inkomsten 400 gl. zal kunnen rekenen, zoo schijnt, dat, indien het land **400 voor een** pastoor geeft, en de tiendheffers een pastorij of daar **toe bijdragen**, en in geval van nood of ophouding van tractement den **pastoor ondersteunen, gelijk zij zeggen, dat zij zullen doen; dat het zeer wel zou kunnen gevonden worden**, om van Mereveldhoven een **als voorheen parochie op zich zelve te maken**, en van Zeelst af te scheiden.

De **tiendheffers** hebben de tiend **afgekogt en de kooppenningen** bijna afgelost; wanneer nu de hoop voorbij **gaat om een pastoor te krijgen dan houden** zij op de tiende te heffen en gaat de fons verloren, om later ooit tot een pastorij te kunnen contribueren.

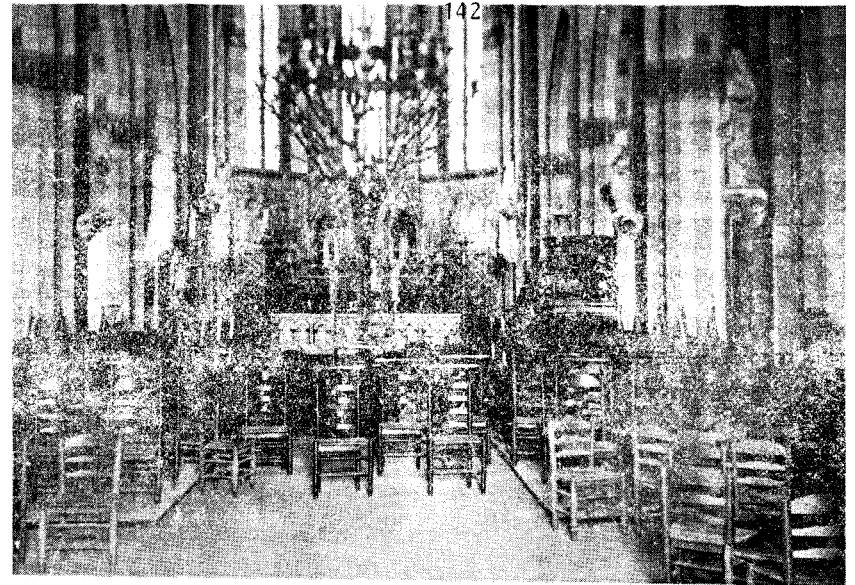
Wanneer te Mereveldhoven een Pastoor komt die den tijd neemt en zin heeft om de devotie tot de IE Maagd aan te moedigen, dan kan daar een heerlijk bestaan komen, want **het volk is er zeer** voor genegen. De pastorij van Zeelst zal door de **scheiding van bestaan niet verbeterd** worden, maar ook niet bedorven; de helft van den offer 40 A 50 gl. s'jaars, welk Zeelst zal moeten missen, kan uit iets **anders gevonden** worden. En in alle geval dit **gemis weegt op tegen den last** die bij afscheiding verminderd, en welke **last zeer gevoelig wordt, wanneer de hooge jaren** aankomen waar van een **pastoor van 60** die een kapellaan heeft van 66 jaren bij ondervinding spreken kan.

Deze bemerkingen rechtzinnig opgemaakt verdienen nader overweging om **naar goedvinding daar** mede te handelen.

Om de **vereniging** zijn er dikwijls veele moeyelijkheden ontstaan tusschen beide parochien, zoo dat zij met **veel** voorzigtigheid moeten behandeld worden, om de vrede te bewaren, waar van blijken op de Pastorij, en aantekeningen in de archieven van het bisdom getuigen; door de scheiding zou de gelegenheid van twist geheel worden **weggenomen** en daarom **is** de afscheiding voor beide Parochien aangenaam, nuttig, ja noodzakelijk als het mogelijk is.

Aldus de mening van pastoor Vervoort.

De datering van dit memorandum volgt uit de leeftijdsopgave door pastoor Vervoort, die geboren was op 24-10-1795. Welke tiende in het memorandum precies wordt bedoeld is niet zeker. Op het grondgebied van Zeelst en deels ook nog op dat van Meerveldhoven werden door de Domeinen o.a. de tienden van het convent van Hooidonk en van het convent van Binderen geheven, terwijl particuliere tiendheffers o.a. de Jegertiende bezaten. Deze laatste tiende werd op 26-8-1858 voor de som van f 3.000,-- door Emanuel Robinet, te Hasselt, overgedragen

Afb. 7 Het inwendige van de nieuwe kerk tussen 1901 en 1908

aan Jan Baselmans en Arnoldus van der Paren, heide te Meerveldhoven woonachtig. Het is mogelijk, dat deze personen uit de opbrengst van deze tiende hebben bijgedragen aan de bouw van de pastorie te Meerveldhoven in de jaren 1858-1859.

Veel informatie over de besluitvorming, die tot de heropricting van de parochie Meerveldhoven heeft geleid, hebben we niet, mede omdat pastoor Vervoort geen memoriaal in het parochiearchief van Zeelst heeft achtergelaten. Via Mgr. Zwijsen werd door het kerkbestuur op 23-8-1857 een verzoekschrift ingediend bij de regering, om voor de te benoemen pastoor van Meerveldhoven de rijksjaarwedde van f 400,-- te verkrijgen. Hierop werd bij koninklijk besluit van 3-5-1858 goedgeunstig beschikt (parochiearchief Meerveldhoven). Het pastoraat van Meerveldhoven is door Mgr. Zwijsen eerst aangeboden aan de priester Judocus Smits, de lastige oprichter van het dagblad De Tijd (mededeling van Dr. J. Peijnenburg, archivaris bisdom Den Bosch), doch uiteindelijk werd tot pastoor benoemd Adrianus van Sleuwen, geboren te Dinther 11-9-1811, tevoren kapelaan te Schijndel. Zijn pastoraat te Meerveldhoven ging in op 1-7-1859 en duurde tot zijn dood op 26-8-1872.

Door de goede zorgen van pastoor Vervoort en kapelaan Van Roosmalen van Zeelst was er vlak achter de kapel een stukje grond bijgekocht, dat grensde aan het perceel nr. 157 (notariële akte 30-1-1858, parochiearchief Meerveldhoven).

Dit perceel en het nieuw verworven stuk waren samen groot 39 roeden 30 el (let wel: deze roede is gelijk aan 100 vierkante meter, in tegenstelling tot de roede, die vóór 1810 werd gebruikt, welke roede gelijk was aan 33 1/3 vierkante meter). Op dit stuk grond werd nu vlak achter de kapel de nieuwe pastorie gebouwd. Pastoor Van Sleeuwen getuigt in zijn memoriaal, dat het een zeer schoon gebouw was om te zien. Vele inwoners van het huidige Meerveldhoven zullen deze pastorie nog gekend hebben. Hij stond aan de Schoolstraat en werd pas in 1964 afgebroken. Na de bouw van de huidige pastorie in 1902-1903 heeft de oude nog dienst gedaan als kleuterschool tot 1936 en als woning tot 1954. Toen de Duitse troepen tijdens de oorlog 1940-1945 de huidige pastorie vorderden, heeft pastoor Van de Ven nog voor anderhalf jaar zijn intrek in deze oude pastorie moeten nemen. Het gebouw is op de luchtfoto uit 1923, afbeelding 13, goed te zien (zie volgende aflevering).

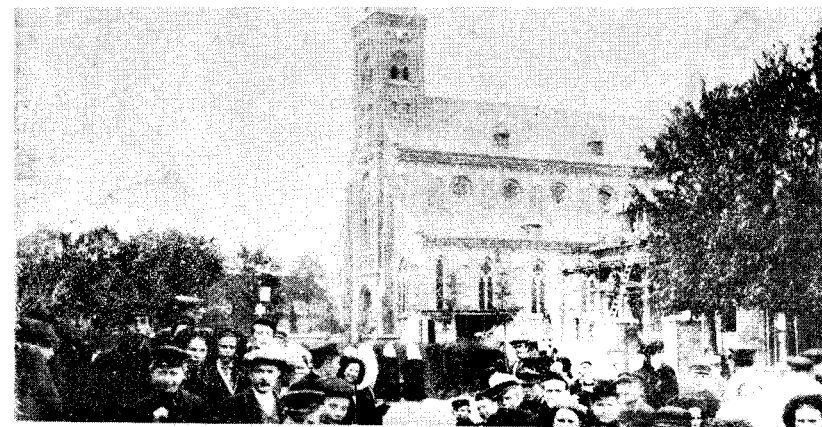
In augustus van het jaar 1859 besluit het nieuwe kerkbestuur van de parochie Meerveldhoven om nog een stuk grond van 21 roeden aan te kopen, dat grensde aan de pastorie. Pastoor Van Sleeuwen vroeg in december van datzelfde jaar toestemming om fruitbomen te kopen, en alhoewel hij op deze vraag van het bisdom geen ja en geen nee kreeg, is blijkens het kadaster het nieuw verworven stuk grond bestemd geworden tot boomgaard.

In de kapel werd door de pastoor ook nog in datzelfde jaar 1859 een kruisweg ingezegend, van welk feit hij in zijn memoriaal een plechtige in het latijn gestelde getuigenis geeft. "Op 21-12-1859", zo schrijft hij, "heb ik in de kerk van Meerveldhoven gezegend een groot houten kruis, 14 kleine houten kruisjes en 14 achter glas ingelijste afbeeldingen van de 14 kruiswegstaties. Deze zijn in de kerk opgehangen te beginnen aan de evangeliezijde, 7 links en 7 rechts, gezien vanaf de ingang van de kerk." Een andere aantekening, die de kapel betreft, is de mededeling in 1871, dat op 5 juli van dat jaar door Mgr. Deppen in de kerk van Meerveldhoven aan ongeveer 300 Personen het vormsel werd toegediend. Dit was mogelijk, omdat de kerk ruim genoeg was, schrijft de pastoor. Deze vermeldingen waren afkomstig uit de parochies van Meerveldhoven, Waalre, Oerle, Steensel, Knegsel, Veldhoven en Zeelst.

Overigens is pastoor Van Sleeuwen erg karig met mededelingen over de gang van zaken in de kapel. Over zijn problemen met de openbare orde rond de kapel, waarover we spraken in verband met de standplaats van de oude kapel, rept pastoor Van Sleeuwen met geen woord. In 1860 vermeldt hij, dat hij overeenkomstig de stukken, die gevoegd waren hij zijn aanstelling tot pastoor van Meerveldhoven, door tussenkomst van de pastoor van Zeelst van de tiendheffers aldaar jaarlijks nog een bedrag van f 100,-- krijgt uitgekeerd. Dit moeten dan de particuliere tiendheffers zijn, waarover we hiervoor al spraken, want de Domeinen hadden hun verplichtingen al in 1821 afgekocht. Een aantekening in de marge op deze plaats in het memoriaal door de opvolger van pastoor Van Sleeuwen zegt echter, dat ook de particuliere tiendheffers deze verplichting van de jaarlijkse f 100,-- hebben afgekocht met een obligatie ter grootte van f 3.300,-- à 31%, welke uitstond op de kerk van Zeelst, en een obligatie van f 200,-- à 3% ten laste van Jan

Louwers. De aantekeningen van de vergaderingen van het kerkbestuur betreffen verder nagenoeg alleen het indienen van de rekening en het afsluiten daarvan en de benoeming van steeds weer dezelfde personen in de functie van kerkmeester (zie lijst van kerkmeesters, Bijlage TV).

Onder het pastoraat van pastoor Van Sleeuwen veranderde er niet veel in Meerveldhoven. In 1860 had de pastoor 187 communicanten. Dit getal loopt op tot 214 in 1867 om daarna weer af te nemen tot 199 in 1872, zie afb. 14. Pastoor Adrianus van Sleeuwen heeft de parochie Meerveldhoven steeds alleen bediend. Hij stierf op 26-8-1872 en werd begraven op het oude kerkhof aan de Polkestraat. Na de ingebruikneming van het nieuwe kerkhof werd hij daar herbegraven. Zijn opvolger was pastoor Van Schendel.

Afb. 8 De nieuwe pastorie in aanbouw, 1902.

DE BOUW VAN DE EERSTE KERK ONDER PASTOOR VAN SCHENDEL

Petrus van Schendel was geboren te Zevenbergen op 16-2-1825. Vanaf 1851 was hij kapelaan geweest te Schijndel. Hij was pastoor te Meerveldhoven tot zijn dood op 9-1-1899.

Zijn aantekeningen over de vergaderingen van het kerkbestuur zijn zo mogelijk nog kariger dan die van zijn voorganger. Toch heeft er onder zijn pastoraat een aantal belangrijke gebeurtenissen plaatsgevonden te Meerveldhoven. Zo brandden in 1873 bijna alle huizen af, die in de onmiddellijke omgeving van de kapel stonden. Alleen de boerde-

rij van Baselmans, die vóór de kapel stond, de kavel zelf en de pastorie werden gespaard. De enige bron, waaruit we dit weten, is het kadaster, waaruit ook valt op te maken, dat in 1875 de afgebrande huizen weer door nieuwbouw waren vervangen. Van deze toen nieuw gebouwde huizen is er nog één over, Kapelstraat 23. Hoewel de financiële positie van de parochie geleidelijk was verbeterd door het langzaam groeiende inwonertal en door de toeneming van het bezoek aan de kapel door bedevaartgangers (dit valt af te leiden uit de groeiende inkomsten uit de offerblokken) en er een kleine reserve was gekweekt door de belegging van geldbedragen, die in de loop der jaren aan de kapel waren geschonken, was de stand van zaken nu ook weer niet zodanig, dat de parochie zich de luxe kon permitteren van de bouw van een grotere kerk. Hierin is echter vrij plotseling een zodanige wijziging gekomen, dat pastoor Van Schendel op 1 oktober 1886 aan zijn bisschop Mgr. Godschalk schrijft, dat hij wel móet bouwen. De reden? We laten de pastoor zelf aan het woord (bisschoppelijk archief Den Bosch, map Meerveldhoven):

Monseigneur:

Ik acht mij verplicht Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid te melden dat ik waarschijnlijk als het ware genoodzaakt zal zijn, altijd natuurlijk onder goedkeuring van Mgr., eene nieuwe kapel te bouwen, en tevens mede te delen de omstandigheden die mij hiertoe geleid hebben en vooral de omstandigheid die mij nu als noopt. Sedert eenige jaren ben ik in correspondentie geweest met den Welfdelen Heer H.J. van Lanschot-van der Kun doordien zijn Weliddele mij 's jaarlijks f 15 verzendt ter celebrering van 's wekelijks des Zaterdag eene zingende Mis voor zijne overleden Mevrouw. Bij eene dzer correspondenties nam ik de vrijheid zijne WelEdelen te schrijven dat de kapel te klein en tevens zo slecht werd, dat er geene middelen voor handen waren, dat de parochie maar 220 communicanten telde, die weinig of niets konden bijbrengen enz. enz. en ik had aan geen doofmans deur geklopt immers hij zond mij f 300 cadeau voor dezelve en heeft mij later als met vragen overstelpt aangaande derzelve toestand. Eindelijk 13 Sept. 86 krijg ik een brief van den volgende inhoud:

"Gaarne zal ik vernemen hoeveel eene ruime Kapel O.L.V. waardig zal kosten, om eens te beproeven of er gelegenheid is om de zaak tot stand te brengen. Bevinden zich ten uwen of Eindhoven ook solide architecten en aannemers voor het gebouw?"

Hierop heb ik mij, daar er hier of in de omtrek geene architecten zijn, gewend door bemiddeling van den WelEerw. Hordijk kapelaan van St. Jan, tot den Heer Hezemans van 's Bosch met verzoek mij opgave te willen doen, en deze opgave f 25 a 30/m tegelijk met een schetsje en platte grond heb ik zijn Welfdele opgezonden.

Als antwoord schreef mij zijn WelEdele 27 Sept. 86:

"Daar ik den Heer flezemans dikwijls spreek kan hij mij verder explicatie geven wanneer er besloten wordt tot herstel van de Kapel. Nu wenschte ik van 11 Eerw. te mogen vernemen of de f 15/m in het bezit der kerk" (vroeger als antwoord gegeven op deszelfs menigvuldige vra-

gen) "zullen aangewend worden tot het bouwen? in welk geval er nog f 10/m á f 15/m te kort zouden komen, waarvoor ik dan wel zal trachten te zorgen. Ik hoop of zoo dit liefde werk tot stand zal komen." Mijn antwoord is geweest dat deze f 15/m niet allen beschikbaar konden zijn en wel om twee redens.

- 1e. Dat er vele bezwaarde effecten onder zijn, en dat de geestelijke overheid verbiedt deze te vervreemden.
- 2e. Dat, wanneer de Kapel al hare inkomsten kwijt was, zij misschien bezwaarlijk zou kunnen bestaan mitsdien er telken jare zoo veel moet uitgekeerd worden voor het bestaan van de Pastoor, voor reparatie aan Kapel en Pastorij enz. enz. nochtans dat het kerkbestuur eenige onbezwaarde stukken, onder goedkeuring van Mgr., zou kunnen verkopen, nog eens aankloppen bij brave magt en wil hebbende menschen, en het alzo sprekend voor f 15/m.

Afb. 9 Kerk en pastorie, najaar 1908 of voorjaar 1909.

Zie daar Monseigneur de geheele toedracht der zaak. Mogt het nu tot een gunstig resultaat komen, dan hoop en wensch ik dat Z.D.H.W. mijn Eerw. Assistent, dien ik niet moede hen, en hij mij, zoo ik meen, ook niet, niet zal verplaatsen, immers zijn Eerw. schijnt de zaak ernstig aan te trekken en zich wel opofferingen en moeite er voor te willen getroosten, hetgeen mij zeer ten stade zou komen daar ik reeds naar de b2 ga, mijne krachten reeds afnemen en daarenboven nog geslagen ben met halve doofheid, welke, dunkt mij, eerder erger dan beter wordt.

De van Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid zeer nederige en gehoorzame onderdaan P. van Schendel, pastoor.

Meerveldhoven 1 October 1886.

Het antwoord van de bisschop op deze brief kennen wij niet. Het is zeker niet afwijzend geweest, want alreeds op 26 oktober 1886 schrijft pastoor Van Schendel een kort briefje naar de bisschop, waarin hij toestemming vraagt om buiten zijn gemeente te mogen collecteren voor de nieuwe kerk. Dat wordt hem toegestaan te doen hij kennissen en goede vrienden. In datzelfde korte briefje vermeldt pastoor Van Schendel, dat er al voor f 2.525,-- aan giften is ingetekend binnen zijn gemeente en dat dit bedrag wel zal stijgen tot f Verder was hem door een bejaard persoon bij testament een bedrag van f 1.000,-- toegezegd.

Er werd besloten om voor de bouw van de nieuwe kerk de grond aan te kopen, die gelegen was voor en naast de kapel en waarop de boerderij van de familie Baselmans stond. Zoals we al eerder zagen vormde deze grond met die, waarop de kapel stond, tesamen de vroegere Kapeldries. De eigenaar van de boerderij in 1886, Adriaan Baselmans, de jongste zoon van de reeds eerder vermelde Hendrik Baselmans, was toen 77 jaar oud. Eij was wel genegen om de boerderij te verkopen en kwam met het kerkbestuur een prijs van f 2.000,-- overeen. Te elfder ure verhoogde hij echter de prijs tot f 2.500,-- tot wanhoop van de pastoor, die daarna weer aan de bisschop moest vragen, of hij daarop mocht ingaan (bisschoppelijk archief Den Bosch, map Meerveldhoven):

Monseigneur,

Tot mijn diep leedwezen moet ik melden, dat de verkoper A. Bazelmans zoo onhandelbaar is dat hij inplaats van f 2000 nu f 2500 voor het onderstaande vordert, hetgeen na aftrek van f 600 als gift voor de te bouwen kerk blijft f 1900.

Sectie A nummer 159 huis, schuur en erf	6 aren 50 centiaren
160 tuin	7 " 70
161 bakhuis	22
162 tuin	16 " 44
	<hr/>
	30 aren 82 centiaren.

Wil Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid hieraan zijne goedkeuring hechten? liet is als het ware onmisbaar en denk 's jaarlijks een gulden of 10 te maken door verhuring van een stuk van den aan te koopen grond.

Is bovenstaande tijding droevig, een tegenhanger is deze. De deken van Eindhoven heeft mij gezegd (doch sub rosa) dat Juffrouw van Acht uit Eindhoven duizend guldens zal geven, en dit wel gratis, tot de te bouwen nieuwe kerk.

Van Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid
zeer nederige en gehoorzame onderdanen
P. van Schendel Pastoor.
J. Bazelmans

Meereveldhoven 11 December 1886

Als pleister op de wonde kan pastoor Van Schendel echter al een week later melden, dat hij de toezegging van de heer Van Lanschot nu zwart op wit heeft (bisschoppelijk archief Den Bosch, map Meereveldhoven):

Monseigneur

Deze morgen heb ik een briefje op zegel en onderteekend ontvangen van den WelEd. Heer H.J. van Lanschot waarin hij verklaart drie en twintig duizend guldens te zullen bijdragen tot het bouwen eener nieuwe kerk te Meereveldhoven mits voldaan wordt aan de H. Missen. Dezen zijn als volgt:

- 1e. gedurende vijftig jaren een zingend maandstond voor Mevrouw.
- 2e. gedurende vijftig jaren twee zingende jaargetijden namelijk een voor mijnheer en een voor mevrouw. Moeten beginnen met de betrekking van de nieuwe kerk voor mevrouw en voor mijnheer indien hij nog leeft en zoo lang hij dan nog leeft ad intr.

Mag ik deze fundatie aannemen en als stipendium nemen voor ieder zingend maandstond f2 met inbegrip van koor en f3 voor ieder zingend jaargetijd met inbegrip van koor en zielboek gelijk altijd is toegestaan wanneer het er aan was.

Het overige aan te vragen zal weldra volgen.

De van Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid
zeer nederige en gehoorzame onderdaan
P. van Schendel Pastoor.

Meereveldhoven 19 December 1886.

Op 20 december krijgt de pastoor van de bisschop de machtiging, om de nieuwe prijs van Adriaan Baselmans te betalen en om de gift van de heer Van Lanschot te aanvaarden. Er zal die avond in de oude pastorie nog druk gerekend zijn, want reeds de volgende dag gaat er weer een brief naar de bisschop met een globale begroting van de kosten en een geraamde dekking daarvan.

De bouw van de kerk werd begroot op f 35.274,--, de kosten van de aankoop van de grond op f 2.020,--. Het kerkbestuur krijgt hierna toestemming voor de bouw van de nieuwe kerk, zodat op 28 december alreeds de overdracht van de boerderij van Adriaan Baselmans plaats heeft voor notaris De Wit. Met deze overdracht was de Kaneldries na 238 jaar weer geheel ten dienste van de parochie van Meereveldhoven gekomen en ze is dat gebleven tot op de huidige dag.

In zijn brief aan de bisschop van 20 oktober 1886 vermeldde pastoor Van Schendel, dat hij al enige jaren in correspondentie was geweest met de heer H.J. van Lanschot. Dat blijkt reeds vanaf 1883 te zijn ge-

weest. Mede door de opmerkingen van de pastoor in zijn brieven aan de heer Van Lanschot werd deze geïnteresseerd in het Maria-bede- vaartsoord Meerveldhoven, hetgeen dus resulteerde in de schenking van f 23.000,--. Toen in 1909 het gouden jubileum van de heroprich- ting van de parochie werd gevierd, heeft de feestnredikant Barnar- dus Verbakel, die van 1894 - 1897 kapelaan te Meerveldhoven was ge- weest, in zijn predikatie uit de doeken gedaan, dat op de achter- grond van deze geschiedenis nog een persoon werkzaam was geweest, een zekere Anna Nooyen, geboren te Eindhoven in 1846, wier vader, die smid was, in 1855 door een ongeval zo'n ernstig letsel aan een been opliep, dat dit mede door een bijkomende infectie verloren dreigde te gaan. De kinderen van smid Nooyen togen vele malen ter bedevaart naar Meerveldhoven en het been, dat door de behandelende geneesheer al was afgeschreven, genas. Toen Anna Nooyen vele jaren later in huishoudelijke dienst kwam van de familie Van Lanschot in Den Bosch, heeft zij door haar getuigenis, van wat haar vader was overkomen, mede het besluit van de heer Van Lanschot bepaald. In zijn feestpredikatie zei kapelaan Verbakel, dat hij deze geschiedenis zelf van Anna Nooyen had vernomen. Zij was toen nog woonachtig in Den Bosch.

De architectuur van de nieuwe kerk van Meerveldhoven was van Lamber- tus Hezenmans (15), de man, die in de tweede helft van de vorige eeuw zo'n belangrijk aandeel heeft gehad in de restauratie van de Sint Jan in Den Bosch. Hij was ook de ontwerper van de koepelkerk, die te Oer- le in gebruik was vóór de huidige kerk (zie "Veldhoven in oude an- sichten", pag. 6). Verder ontwierp hij voor Meerveldhoven in 1900 ook de derde statie van de reeks van zeven (naar de 7 Smarten van Maria), die in het processiepark achter de kerk stond, en de beschildering (polychromering) van de nieuwe kerk, welke tussen 1-7-1899 en 30-4- 1900 werd uitgevoerd door de heren Bocholtz uit Eindhoven.

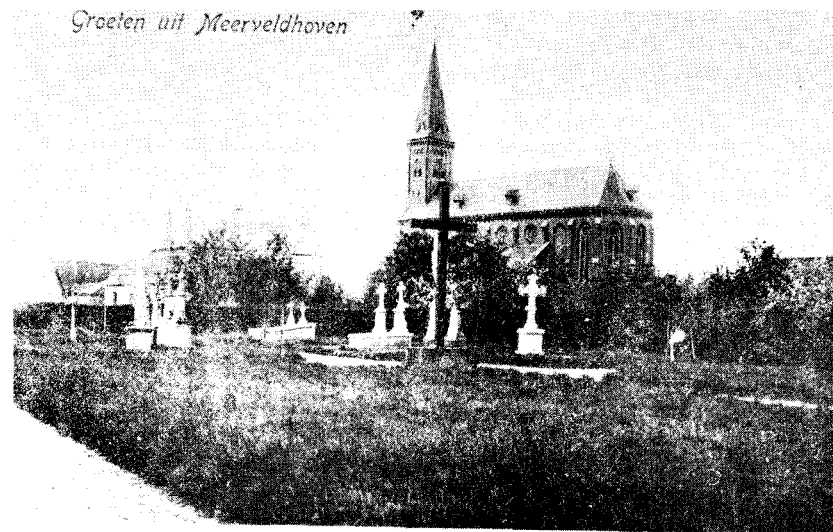
Wie de aannemer en bouwer van de nieuwe kerk is geweest, is nergens opgetekend. De kerk werd gebouwd met een tussenruimte van ongeveer 10 meter tot de kapel. Met het metselwerk werd begonnen in september 1887 en de eerste-steenlegging vond plaats op 1 april 1888. Op 1 mei 1889 kon pastoor Van Schendel zijn nieuwe kerk inzegenen en op 7 mei de nieuwe kruisweg in de kerk (deze kruisweg is in 1941 overgedaan aan de paters van Tivoli te Eindhoven). De plechtige consecratie van de kerk werd verricht door Mgr. Godschalk op 29 juli 1889.

In de tweede helft van 1888, dus tijdens de uitvoering van het werk, moest nog links en rechts wat geld geleend worden tot een totaal be- drag van f 5.000,--, welk bedrag echter in 1900 grotendeels weer was afgelost.

De kerk werd meteen al rijkelijk begiftigd. Van de toelieferingen aan de kerkinrichting, die voor een groot deel werd bekostigd uit giften, noemen we hier de leveranciers, voor zover hun namen genoteerd werden in het memoriaal van de pastoor:

Het torenuurwerk werd geleverd en geplaatst door de firma Holtschnei- der te Tilburg in 1889. Het hoogaltaar in de kerk was het werk van de Bossche beeldhouwer J. Goossens (daarnaast bevatte de kerk nog 2 zij- altaren). De drie gebrandschilderde ramen in het priesterkoor, voor-

stellende O.L. Vrouw, de H. Martinus en de H. Elisabeth, waren af- komstig van H. Oidman en Cie te Brussel, geleverd in 1888. Het hek- werk voor de kerk werd vervaardigd door G. Merckelbach uit Zeelst. De oudste foto van de nieuwe kerk dateert van rond 1890 en is weer- gegeven in afbeelding 6 (zie Campinia, X, blz. 6, april 1980). De kapel, die op deze foto nog te zien is links van de kerk, is waar- schijnlijk binnen 1 jaar na de ingebruikneming van de nieuwe kerk afgebroken. Foto's van de kerk uit de jaren 1903 - 1911 zijn te zien in afbeelding 9 en 10.

Afb. 10 Kerk gezien vanaf het kerkhof in de jaren 1903 - 1908.

Hoe de kerk er inwendig uitzag, toont afbeelding 7. Er zullen waar- schijnlijk niet veel mensen meer zijn, die zich de kerk zo nog her- inneren (zij werd in 1911 verbouwd, waarover straks meer). Men krijgt zelfs uit deze zwart-wit opname van na 1900 nog een goed beeld van de rijke polychromering. De boom, waarin het Mariabeeldje was geplaatst, stond aanvankelijk achter in de kerk. De boom dreigde op een gegeven moment echter om te vallen. Men heeft toen in 1901 een nieuwe boom geplaatst (geschonken door de familie Van Veldhoven uit Zeelst, café de Rijsende Man; het was een eer de boom te mogen leveren:). Men vond het echter doelmatiger om de boom nu meteen maar voor in de kerk te plaatsen, maar om toch een vrije doorloop te houden, moesten de ban- ken enige meters achteruit worden gezet. De nieuwe boom kwam met zijn voet 80 cm diep onder de kerkvloer te staan in een blok cement van 25 cm dikte, dit om de narigheid met de eerste boom te vermijden. Het is deze situatie, die op afbeelding 7 te zien is. Zoals men ziet, stond

de boom midden voor de communiebank. Maar dit alles was alweer na pastoor Van Schendel's tijd. In de kerk stonden ook de 6 houten heiligenbeelden, die de huidige kerk nog sieren; zij zijn afkomstig uit de kapel van 1803.

Pastoor Van Schendel heeft ook het initiatief genomen voor de aanleg van het nieuwe kerkhof. Hiertoe werd door het kerkbestuur in 1891 een aanvraag ingediend bij de burgerlijke en kerkelijke overheden. Was onder pastoor Van Sleeuwen het grondbezit van de parochie al uitgebreid met enige stukken van het oorspronkelijke perceel nr. 156 (zie kaartje, afbeelding 3, Gampinia, IX, blz. 53), in 1877 werd hieraan nog eens een flinke lap grond toegevoegd, zodat het totaal nu kwam op ongeveer anderhalve ha. Een gedeelte van die grond werd nu bestemd voor het nieuwe kerkhof, dat op 20-9-1892 door kapelaan Arntz werd ingewijd. Twee jaar later moest het kerkhof opnieuw gewijd worden, omdat het ontwijd was door het begraven van een niet-katholiek. Waarschijnlijk is er bij deze begrafenis een vergissing in het spel geweest, omdat het kerkhof een hoekje zogenaamde ongewijde aarde bezat voor het begraven van niet-katholieken. Op de dag van de herwijding, 8-10-1894, werd ook het grote kruis op het kerkhof ingezegend. Het kerkhof kreeg zijn huidige omvang pas in 1923. Op de luchtfoto, afbeelding 13, is het kerkhof goed te onderscheiden. Achteraan links lagen de kindergraven, achteraan rechts het stukje ongewijde aarde. Pastoor Petrus van Schendel overleed te Meerveldhoven op 9-1-1899 en werd op het nieuwe kerkhof begraven. Onder zijn pastoraat liep het aantal communicanten geleidelijk op van 200 in 1873 tot 297 in 1899, een uitbreiding met 505 (zie afbeelding 14 in de volgende aflevering). Vanaf 24-3-1885 heeft pastoor Van Schendel assistentie gehad van een kapelaan, te weten:

1885 - 1890 Adrianus Timmermans; werd overgeplaatst naar Dinther en overleed daar op 16-12-1892.

1890 - 1894 Matheus Jacobus Arnts; werd overgeplaatst naar Liessol, later rector te Groesbeek, vanaf 1908 pastoor te Gassel.

1894 - 1897 Bernardus Verbakel; werd overgeplaatst naar de parochie 't Goirke te Tilburg en vandaar op 12-9-1905 naar de Leonarduskerk in Den Bosch.

1897 - 1899 Cornelius Zijlmans; werd overgeplaatst naar Erp, vandaar naar de St.-Anna-parochie in Tilburg en vervolgens rector bij de Birgitinnen te IJden.

Ook Meerveldhoven leverde zijn priesters aan de kerk in die tijd. Pastoor Van Schendel vermeldt de twee zonen van het echtpaar Hendricus Baselmans (een zoon van de Hendricus Baselmans, die ter sprake kwam in verband met de bouw van de kapel. in 1803) en Francijna Smits. De ene zoon, ook weer Hendricus genaamd, is pastoor geweest ergens in Amerika; de andere zoon, Johannes, was rector van de Birgitinnen te Uden en later pastoor te St.-Hubert.

Noot:

(15) H. Hczemans, De Gebroeders Hezenmans; Sprundel 1978.

(wordt vervolgd)

II. DE VRIJWILLIGE RECHTSPRAAK IN DE DINGBANK ZEELST-VELDHOVEN-BLAARTHEM

(uit het Rechterlijk Archief Veldhoven, inv. nr. n)

vervolg

611. 2-4-1618 blz. 301/1
Paulus Peeters heeft beloofd te betalen aan Michiel Francen op Maria Lichtmis 1621 de som van 150 gulden tegen een rente van 6A% Per jaar. Alle voorgaande beloften zijn hiermee vervallen.
Schepenen: Michiel Nijssen - Peeter Wouters
Kanttekening: De voorschreven belofte is voldaan op 26 augustus 1630, met consent van beide partijen; schepenen: Michiel Denissen en Jacob Tielemans.
612. 2-4-1618 blz. 301/2
Willem Aerts heeft beloofd te betalen aan Michiel Francen op Maria Lichtmis 1621 de som van 138 gulden tegen een rente van 64% per jaar. Alle voorgaande beloften zijn hiermee vervallen.
Schepenen: Michiel Nijssen - Peeter Wouters
Kanttekening: De voorschreven belofte is voldaan op 26 augustus 1630, met consent van beide partijen; schepenen: Michiel Denissen en Jacob Tielemans.
613. 2-4-1618 blz. 301/3
Willem Ilyubrechts en Wouter Hendricx hebben beloofd te betalen aan Michiel Franssen on Maria Lichtmis 1621 de som van 174 gulden en 10 stuivers tegen een rente van 61% per jaar. Alle voorgaande beloften zijn hiermee vervallen.
Schepenen: Michiel Nijssen - Peeter Wouters
Kanttekening: Deze belofte is voldaan op 27 februari 1626 met consent van beide partijen.
614. 2-4-1618 blz. 302/1
Paulus Peeters heeft beloofd te betalen aan Jan Peeters Rutten op 14 november 1623 de som van 50 gulden tegen een rente van 6A5 per jaar.
Schepenen: Michiel Nijssen - Peeter Wouters
Kanttekening 1: Deze belofte is verlengd met 3 jaar; gedaan op 24 februari 1626, in tegenwoordigheid van Jan ... en Frans Hendricx.
Kanttekening 2: Deze belofte is voldaan op ... februari 1638 met consent van beide partijen.
615. 2-4-1618 blz. 302/2
Michiel Francen verklaart dat Peeter Jacobs een schuldbekentenis van 150 gulden heeft afgelost, welke rustte op een groenveld, genaamd het Biesvelt.

Schepenen: Michiel Nijssen - Peeter Muters

616. 23-4-1618 blz. 302/3

Jan Willems van Breeijck en Barbara Willems, vergezeld van haarvoogd, en de voogden van de kinderen van Corstaen Willems, te weten Jan Nijssen en Hendrick Janssen (voorzitter van deze schepenenbank), verklaren dat Lijsken Aerts, de vrouw van Aert Janssen, de erfrente van 50 gulden met de achterstallige rente heeft afgelost. Zij beloven voor de toekomst geen aanspraak meer op die 50 gulden te maken.

Schepenen: Michiel Nijssen - Frans Hendricx

617. 23-4-1618 blz. 303/1

Willem Anthonis belooft te betalen aan Jan Peeter Rutten op 1 mei 1624 de som van 50 gulden tegen een rente van **10% per jaar**.

Schepenen: Michiel Nijssen - Frans Hendricx

Kanttekening: In tegenwoordigheid van beide partijen is deze belofte teniet gedaan op 27 april 1627.

618. 2-5-1618 blz. 303/2

Jacob Franssen en Jan Corstiaens, voogden van Joost Corstiaens enerzijds en Gerit Peeters, gehuwd met de moeder van Joost Corstiaens, anderzijds, zijn overeengekomen, dat Joost Corstiaens genoeg zal nemen met de bezittingen van Gerit. Peeters als deze de verplichting om aan Joost bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd een som van 29 gulden en daarna ieder jaar 21 gulden te betalen, niet nakomt. Bovendien zal Gerit hem onderhouden zoals zijn eigen kinderen. Mocht Joost komen te overlijden, zonder wettige nakomelingen na te laten, dan zullen die 29 gulden toekomen aan de vrienden van zijn moeder.

Schepenen: Michiel Nijssen - P. Wouters

Kanttekening: Peter Geraerts en Jacob Franssen, zijn voogd, erkennen, dat Geraert Peeters, zijn vader, zich aan bovenstaande overeenkomst gehouden heeft. Peter voornoemd belooft verder, zolang zijn vader leeft, geen Actum 8 maart 1635. Schepenen: Jacob Tielemans en Lodewijck Henricx

619. 2-5-1618 blz. 304/1

Jacop Diericx en Ceel Marcelis beloven te betalen aan Jan Gijsbrechts op 1 mei 1621 de som van 331 gulden tegen een rente van 6% per jaar. Beide partijen hebben een **termijn** van 6 maanden in acht te nemen om de verbintenis te verlengen, respectievelijk op te zeggen.

Schepenen: Michiel Nijssen - Frans Hendricx

Kanttekening: Deze belofte is voldaan op 27 februari 1626 met consent van beide partijen.

620. Zo.Ve. 24-3-1618 blz. 305/1

Jan Gijsberts van Ilorwene, uit naam van de minderjarige kinderen van Jan Gijsbrechts (zoals vastgelegd in de **schepenate van** 26 februari

1618 in Groot-Driel in de Bommelerwaard) en Gijsbrecht Janssen, zowel voor hemzelf, voor zijn broers en zusters als voor Marcel Neelen, voogd over de kinderen (zoals vastgelegd in de schepenate van 22 maart 1618 te Zeelst), hebben overgedragen aan Jacop Diericx een groesveld, gelegen in Zonderwijk (belendende percelen: Willem Hendricx, Heijlken Daemen, de Ooxsen wech), een akker genaamd de Gruenacker (belendende percelen: Willem Hendricx, Corstiaen Vreysen, Heijlken Jan Daemen, het Clein Bochtjen en de Oersewech), een heiveld genaamd het Bremveld (belendende percelen: Willem Hendricx, Jan Peeter Rutten, Postels goederen), en een kwart van de Kerkacker. De lasten die hieruit jaarlijks betaald moeten worden zijn een bedrag van 3 gulden te betalen aan Stan Mijs en een bedrag van 7 stuivers te betalen aan Den Bosch.

Schepenen: Michiel Nijssen - Frans Hendricx

621. Zo.Ve. 26-5-1618 blz. 306/1

Anthonis Anthonis heeft overgedragen aan Faessen Hendricx een huis met de grond eromheen, gelegen in Zonderwijk-Veldhoven ter plaatse genaamd de Heijbergh (belendende percelen: Michiel Martens, Mariken Gielens, Matheus Wouters, de gemeente). Het huis en de grond is met Pasen 1619 te aanvaarden. Jaarlijks moet hieruit aan de pastorie 11 vat rogge betaald worden.

Schepenen: Michiel Nijssen - Peeter Wouters

622. Zo.Ve. 26-5-1618 blz. 306/2

Servaes Hendricx belooft te betalen aan A. Anthonis **op** Maria Lichtmis 1619 de som van negentig gulden met een behoorlijke rente en op Maria Lichtmis 1623 de som van zevenenvijftig gulden, ook met een behoorlijke rente, als koopsom voor een huis en hof.

Schepenen: Michiel Nijssen - Peeter Wouters

623. Zo.Ve. 30-5-1618 blz. 307/1

Gerit Wouters en Catherina Wouters, vergezeld van hun voogden, hebben de goederen, nagelaten door hun ouders Wouter Gerits en zijn vrouw Lucia, verdeeld.

Aan Gerit Wouters is ten deel gevallen:

- de haard en het achterhuis van het ouderlijk huis
- de helft van de Royacker, zuidwaarts (belendende percelen: Jan Wouters, de weg, Willem Peeters en het gedeelte waar het van afgescheiden is)
- een halve bocht in Heersse (belendende percelen: de kinderen van Jacop Geritsssen, het gedeelte waar het van afgescheiden is, de A, Frans Pauwels)
- een halve beempd achter de hof, noordwaarts (belendende percelen: de kinderen van Jacop Geritsssen, het gedeelte waar het van afgescheiden is, Mariken Luycen)
- de halve Beethoff, zuidwaarts (belendende percelen: kinderen van Jacop Gerits, Hendrik Faess, Jan Willems)
- de helft van een akker gelegen in Westerveld, zuidwaarts (belenden-

de percelen: de kinderen van Jacop Geritssen, het gedeelte waar het van afgescheiden is, Jan llenricx).

De lasten die hieruit betaald moeten worden zijn één pilden per jaar aan de Tafel van de Heilige Geest te Steensel, zijn aandeel in dc 50 gulden achterstallige rente aan de kinderen van Nijs Nijssen.

Aan Catherina Wouters is ten deel gevallen in voornoemde erfdeling:
- de overige kamers van het ouderlijk huis, de kelder, de schuur en het erf

- het paard en de landbouwwerktuigen

de helft van een akker in westerveld, noordwaarts (belendende percelen: het gedeelte waar het van afgescheiden is, Hendrick Faess, Jan Hendricx, dc kinderen van Jacon Geritssen)

de helft van. de Royacker, noordwaarts (belendende percelen: het gedeelte waar het van afgescheiden is, Hendrik 1:111ems, Willem Peeters, de wech1

- een halve bocht, westwaarts (belendende percelen: de kinderen van Jacop Geritssen, het gedeelte waar het van afgescheiden is, Jan Peeters, de wech)

- een halve beempd, oostwaarts (belendende percelen: de gemeynt, het gedeelte waar het van afgescheiden is, de A, Frans l'auwels)

- een halve heempd achter de hof, zuidwaarts (belendende percelen: het gedeelte waar het van afgescheiden is, kinderen van Jacop Geritssen, Peeter Wouters)

- de halve Beethof, noordwaarts (belendende percelen: de kinderen van Jacop Geritssen, het gedeelte waar het van afgescheiden is, Hendrick Faessen, Jan willemsen).

De lasten die hieruit betaald moeten worden zijn één gulden per jaar aan de Tafel van de Heilige Geest te Steensel, haar aandeel in de vijftig gulden achterstallige rente aan de kinderen van Nijs Nijssen.

Schepenen: M. Niissen - P. Wouters

624. 23-9-1616 blz. 310/1

Jonker Jan Pallas van der Sterren (superintendent van de heerlijkheid Zoelst, Veldhoven en Blaarthem) enerzijds en jonker Reynder Surmonts, als gemachtigde van Jan Lijbrechts, wat de getuigen Anthonis Adriaens en willem Mercelis hebben bevestigd, anderzijds, verklaren dat zij voor hun nog lopende geschillen inzake de substituut-schout, als scheidsrechters Huybrecht van Laarhoven, pastoor van Merefelt en jonker Surmonts aanstellen. Daaraan wordt als "overman" toegevoegd Peeter Janssen Bunnens. Beide partijen beloven de beslissingen van de scheidsrechters te allen tijde te zullen respecteren.

Schepenen: Adriaan Janssen en Dierick van den Have

625. 6-3-1618 hlz. 311/1

Joost Anthonis, weduwnaar van Mariken Aert Janssen, enerzijds en de voogden van zijn minderjarige dochter Willemke, te weten Jan Aertssen en Everat Everaertssen, anderzijds, hebben om eventuele ruzie in de toekomst tussen Joost en zijn dochter te voorkomen een inventaris gemaakt van alle bezittingen en schulden. De te ontvangen pacht, totaal 121 gulden per jaar zal zeven jaar lang aan Willemke komen. Voorts zal

Willemke bij het bereiken van de meerderjarige leeftijd de helft van de goederen die haar vader heeft geërfd of nog zal erven verkrijgen.

Schepenen: Adriaan Janssen - Michiel Pauwels

N.B. De inventaris is gepubliceerd in hoofdstuk III.

626. Ze. 6-6-1618 blz. 315/1

Jan Jan Smeets, als man en zaakwaarnemer van Jenneke heeft overgedragen aan Jan Willem Smeets wat hij van zijn zwager Hendrick Revneders door ruiling heeft verkregen, te weten het huis en land eromheen, gelegen in Zeelst aan de Heuvel, en een beempd gelegen in Gennip. Daaruit moet jaarlijks betaald worden aan Goyaert Adams van Briel 13 gulden (af te lossen met 200 gulden), aan Michiel Nijssen te Veldhoven jaarlijks 3 gulden (af te lossen met 50 gulden) en aan Dries .Anssems jaarlijks een bedrag van 3 gulden.

Schepenen: Adriaan Janssen - Michiel Pauwels

Kanttekening: Dit transport is op 16 april 1627 teniet gedaan door Jan Willem Smeets in presentie van de schepenen Jacob Tielemans en Wouter Hendricx.

627. 8-6-1618 blz. 316/1

Jan Jan Ancenen belooft te betalen aan Michiel Pauwels de som van 75 gulden op 1 mei 1620, tegen een jaarlijkse rente van 6,2%.

628. 8-6-1618 blz. 316/2

Mercelen Jacops belooft te betalen aan Michiel Pauwels de som van 50 gulden op 9 april 1619, tegen een jaarlijkse rente van 6,2%.

Kanttekening: Deze belofte is op 6 december 1627 met consent van beide partijen teniet gedaan.

629. Ze. 13-6-1618 hlz. 317/1

Bartholomeus willems Nater heeft overgedragen aan Gerit Cornelissen de helft van het huis en van de boomgaard, gelegen in Zeelst ter plaatse genoemd Muggenhool, die de vrouw van Bartholomeus, Cathelijn, in een deling met haar broers heeft verkregen (belendende percelen: Joost Janssens, Jan Cornelis, de gemeene straat, de koper). Bovendien draagt hij nog een akker over, ook gelegen in het Muggenhool (belendende percelen: Jan Cornelis, de koper, Hendrik willems, Peeter Janssen). Hieruit moet aan de Tafel van de Heilige Geest te Blaarthem nog achterstallige pacht worden betaald.

Schepenen: Adriaan Janssen en Michiel Pauwels

Kanttekening: Deze akte van transport is op 27-2-1626 met consent van beide partijen teniet gedaan.

630. Zo.Ve. 21-6-1618 blz. 317/2

Jan Hendricx heeft overgedragen aan Luijcas Toms en diens vrouw Heylken de A-beempd, gelegen in Zonderwijk-Veldhoven, ter plaatse genaamd

Ileerse (belendende percelen: de kerk van Postel, Jan Mueren, de A, Jan Hendrik Smeets en het gedeelte waar het van afgescheiden is).

Schepenen: Adriaan Janssen - Michiel Pauwels.

Opmerking: In de tekst trof U, lezer, regelmatig aan. Het betreft passages uit het protocol, die door vocht of andere invloeden verloren zijn gegaan.

(wordt vervolgd)

III. BEZITTINGEN VAN EEN PERSOON IN DE 17de EEUW

Op 6 maart 1618 verschijnt Joost Antonis, weduwnaar van Mariken Aert Janssen, voor de schepenbank van Zeelst-Veldhoven-Blaarthem, om zijn bezittingen en schulden in een inventarislijst te laten vastleggen. Hij wil hiermee eventuele moeilijkheden voorkomen, die zouden kunnen ontstaan als zijn dochter Willemke, wanneer ze meerderjarig wordt, het erfdeel van haar moeder opeist.

Willemke zelf verschijnt niet voor de schepenen (omdat ze nog minderjarig is), maar uit haar naam wordt haar zaak behartigd door haar voogd Jan Aertssen (waarschijnlijk een oom van moederszijde), en Everat Everaertsen, als toegevoegd voogd.

De lijst geeft een indicatie van wat een gemiddelde burger in het begin van de 17e eeuw in deze streken aan bezittingen had en wat de geldswaarde van een en ander was.

We laten hierna de letterlijke tekst volgen, van wat door beide partijen is overeengekomen (R.A. Veldhoven, no. 9, fol. 158-160):

Op huyden den VI dach mort 1618 compareerden voor ons schepenen ondergeschreven Joost Antonis als vader van Willemken sijnder wettige dochter, verweekt hij Mariken dochtere Aert Janssen, sijn wettige huysvrouw zaliger, ter eendre ende Jan Aertssen als momboir ende Everat Everaertssen als toesiender der onmundige voorschreven, ter andere sijden ende hebben de voorgenoemden comparantten nomine quo, omme in toecomende tijden te schouwen ende te voortomen allen twist ende difficulteyt, dye souden mogen staen te gerysen tuschen den vader ende onmundige, bijde voorschreven, de schulden ende wederschulden oock haeffelijcke goederen oversien ende overslagen, hebben geraempt ende onderlinge geaccordeert in formen ende vuegen naervolgende:

Inden iersten bevonden twe koyen ende deselve gecocht hij	
Zegeren Henricx voor de somme van	44 gld.
Een swart pert gecocht bij Jan Janssen alias Heeren voor	36 gld.
Noch een bruyen perdecken vercocht aan Jan Peeters voor	20 gld.
Een swartte coeiken vercocht voor	18 gld.
aan Tonis Joosten	
Noch een coeyken aen Tonis Joosten voorschreven voor	13 gld.
Noch een os kalf voor	8 gld.
Noch een hoochkarre met een ertkarre t'samen	12 gld.

Noch een ploech geestimeert on	5 gld.
Het cooperwerck ende siepot	11 gld.
Noch een kiste tot	3 gld.
Voor stande ende tobbe	1 gld. 10 st.
Voor een bedde	4 gld.
Voor slapelakens ende deken	2 gld.
Voor haal ende tange	1 gld. 10 st.
Noch een schaperraij voor	2 gid. 10 st.
Voor een taffel	1 gld.
Voor rieck, schup, seyssen ende sicht	2 gld.
Voor koybacken ende cuypen	2 gld.
Voor peertsgetouw versleten sijnde	1 gld. 10 st.

De schulden daertegen bevonden:

Inden iersten tot Luycxgestel aen Wouter Brouwers saliger de somme van	gld.
commende van gehuerde erffenis bij hen Joost ende sijne huysvrouw saliger gehuert ende verwoont	
Noch aen Jannen Adriaenssen tot Rythoven van verwoonde huysruer de somme van	15 gld.
Aen Jan Janssen van Aelst van een perdt hij deselve gecocht daer voor gegeven	26 gld.
Noch aen Peeter Jacobs, opgenomen in de noot doen Mariken de huysvrouw sieck te bedde liggende was	25 gld.
Aen Jannen de Ketelaer tot Waelre vande schulde van eenen koyketel ende andere cooperwerck	10 gld.
Aen Willemken henne dienstmaecht voor haer huere	8 gid.

Welcke voorgaende schulden ende wederschulden hinc inde **tegens malcanderen** naftgetrocken, woordt bevonden hij Joosten, den **vadere des** onmundige voorschreven, meer uitgegeven dan geproffiteert te hebben de somme van ontrent 10 gld. 10 st.

Ende aengaende het gewasch des eckerlants **des jaers 1616** soo het dier tijt was seer sober ende met cleyne groffijnt **incommende, is** schuldich gewoorden voor een pachten III mud **roggen, ende deselve** tegens malcanderen gequiteert ergo hier nihil.

Ende voor boeckweyde ende speurie ende haver **die geweest souden mogen** sijn midtsgaeders eenige garst, daervoor **het kindt** gehouden ende de tosten vande utvaert gedragen tot date **van** huyden **toe ende de** contributie; ende soo uuyt het voorgaende blijktt **bij Joosten voorschreven** meer uitgegeven dan geproffiteert te sijn de **somme van 10** gld. 10 st., heeft Joost voorschreven den momboiren **voorghenoempt** tot behoefde des onmondigen de voorschreven somme **geremitteert ende** quytgeschouwen ende daermede aengaende de haeffelijcken **goederen met** malcanderen volcomme affscheydinghe gemaect ende **gequiteert**.

Voorts aengaende d'onderhoudt van de onmundige voorschreven hebben de momboiren voorschreven 't selve bestelt aen Joosten voorschreven gealimenteert ende onderhouden te woorden in cost, dranck, (liederen ende nootelijck onderhoudt gelijk eenen erffelijcke vader sijn egen kindt schuldich is te houden, soo lange ende ten tyde dan 't

kindt sijn broot sall connen gewinnen ende daer voor hebben ende prof-
fiteren seven jaeren nachten des jaers 121 gulden, staende t'ontfangen
aen Hendrick Janssen tot woenssel VI gulden V stuivers, noch aen Jan
Jacobs III gulden III stuiver, noch aen Jan Lamberts tot Velthoven III
gulden III stuiver, icrstmael verschenen op lichtmisse lestleden; ende
aengaende het teenwerck sijn bevonden XI schootelen ende twee soutva-
ten sullen deselve tegens den vader ende onmundige voorschreven ten
tijde van de mundicheyt in twee geleyke deden gedeylt worden; ende
aengaende de erffelijcke goederen Joostens voorschreven aengecomen oft
alnoch staende aen te tomen, sall het voorschreven onmundige kindt me-
decomen ende staende inde nlaetse van sijne andere kynderen alnoch
staende bij hem te verwecken, all sonder arch oft list. Actum ut supra.
Scahini Adriaen Janssen et Michiel Pauwels.

Verklarende woordenlijst:

erffenis	grondeigendom
haeffelijcke goederen	roerende goederen
hael	ijzeren hengsel, ketelhaak
koyback	bak voor het voeren van de koeien
koyketel	koperen ketel waarin het voer voor de koeien wordt gekookt
momboir	voogd
duit eren	kwijtscholden
remitteren	kwijtscholden
schaperray	rek of kast voor liet vaatwerk
sicht	zeist (ook zeef)
siepot	kookpot
stande	kuip
teenwerck	tinwerk

IV. BESTSE TOPONIEMEN

De oudste vermeldingen uit het verpondingsregister van Naastenbest
(circa 1660)
(vervolg)

fol. 17 A

Cathclijn, weduwe van Jan Thomas de jonge (_wanden Acker)			
Huijs ende aenstede, 2 lop. 13 roijen	-2	11	14
Schoonbraeck, 2 lop. 28 roijen	-1	10	-8
Inden Harden beempt, 1 lop. 38 roijen	-1	-4	14
Camp aenden Sonsche Steechd, 1 lop. 11 roijen	-0	14	
Coeijweijde bijden hoogen beempt, 2 lop.	-0	17	
Het voorste 6. deel inden BlacckenSchoindonck, 1) lop.	-n	12	19
Het halrf vel't in de Scheecken, 21 lop.	-0	13	14
Coeijweij inden Balrotten, 21 lop.	-0	15	-5

Heijcampken achter de Molenstraet, 1/3 lop.	-0	-9	10
	-9	-0	-4

fol. 17 A vo.

<u>Peter Lamberts van Creijlt</u>			
Nijeuwen tamp aenden Dassmit, 4 lop. 8 roijen	-2	-4	19
Groot acker, 4) lop.	-2	-0	-6
Cortte Braeck, 2 lop. 5 roijen	-1	11	-8
Den hoogen beempt, 2 lop.	-0	15	-0
Het 4. part in't Seelsteren, 4 lon.	-1	-9	-8
	-8	10	-9

Corstiaen Lamberts van Creijlt

D'Vijven broeck, 1 lop. 6 roijen	-0	15	19
De Huijst, 3 lop. 30 roijen	-2	-8	14
Weijken int Duijvenbraeck, 1) lop.	-0	14	-8
	-3	19	-9

fol. 19

Odulphus Lamberts van Creijlt

Den Nijeuwen tamp, 4 lop. 1 roede	-2	-6	-4
Naetscampken, 1 lop. 35 roijen	-0	18	-8
	-3	-4	12

Heijlken, weduwe van Jan Wouters

Huijs ende aenstede, 7 lop. 35 roijen	-5	14	14
Spierincx bocht, 2 lop. 6 roijen	-1	-9	10
Den halven nijeuwen camp met de Dassmit daervoor, 2 lop. 27 roijen	-1	-3	-0
Het Busseiken, 1 lop. 15 roijen	-0	19	12
Creijthoeff, 1 lop. 46 roijen	-1	-4	12
Beemptjen inde Diepsteechd, 3 lop.	-1	-3	12
	11	15	12

fol. 19 vo.

Geraert Lenaerts vander Sande

Huijs ende aenstede, 3 lop. 38 roijen	-3	-3	14
Camp aenden Scheperssteechd, 1 lop. 32 roijen	-1	-0	10
Smits tamp, 4 lop.	-2	-6	-0
Lemkens acker, 2) lop.	-1	17	10
De halff Out steechd, 1) lop.	-1	-4	-0
De waterlaet, 1) lop.	-1	-0	-8
In Dijnck Andriessen aenstede, 1 lop. 16 roijen	-1	-6	12
Coeijweij inde Sonderen, 2 lop.	-0	16	-4

Het 4 part inden Broeckbeempt, 2 lop.	-0	11	-0
Het 4 part inden Cleijnen Broeckbeempt, 25 roijen	-0	-3	12
De halff Baenrijdt, 11 lop.	-0	11	-4
Het kont beemptjen, 2 lop.	-0	15	-8
Den halven Broeckbeempt, 2 lop.	-0	16	-4
De leste nijeuw erff, 1 lop.	-0	11	14
	16	-5	-4
fol. 21 A			
Niclaes Jan Santegoets			
Huijs, schuer ende aenstede, 23 lop.	-2	-3	-0
Het halff Cremselen, 1 lop. 41 roijen	-1	-6	-2
Het Hopackerken, 1 lop. 21 roijen	-1	-1	-4
Nijeuw erff achter Franck Pauwels, 1 lop. 20 roijen	-0	14	-8
De watertact, 1 lop. 21 roijen	-1	-0	-8
De waterlaat van sijn vrouw, 1 lop. 41 roijen	-1	-4	12
De halff Ouw steechd, 11 lop.	-1	-3	-8
De hellicht in twee veltjens, 13 lop.	-0	11	-4
Den halven Broeckbeempt, 2 lop.	-0	16	-4
De halff Baenrijdt, 1 lop.	-0	-9	10
	10	10	12
fol. 21 A vo.			
Jan Lamberts van Creijlt			
Huijs ende aenstede, 3 lop.	-2	-5	14
Nijeuwen camp bij Franck Pauwels, 1 lop. 20 roijen	-0	14	-8
De hellicht van twee beemntjens, 11 lop.	-0	11	14
	-3	12	-4
Jan Pauwels Dijrc			
Huijs ende aenstede, 1 lop. 9 roijen	-1	-4	14
Acker inde Broeckstraet, 2 lop. 24 roijen	-2	-1	12
Spierincx bocht, 1 lop. 24 roijen	-1	-3	10
Weijken aenden Malcker steechd, 2 lop.	-0	13	-9
Leste nijeuw erff aenden Dassmit, 3 lop.	-1	-6	-0
	-6	-9	13
fol. 23			
Reijnder Francken Verheijden			
Iluijs ende aenstede, 1 lop. 39 roijen	-1	-8	14
Den Dassmitacker, 4 lop. 7 roijen	-2	-3	-8
Den Haverdries, 11 lop.	-1	-0	-8

Het halff Houten beemptjen, 13 lop.	-0	13	12
	-5	-6	10
Willem wouter Snaeren			
Inden Ruelens hoff, 2 lop.	-1	-7	-9
Beelken, weduwe van Philips Aelberts			
Inden Hoogen acker, 2 lop.	-1	-8	-0
fol. 23 vo.			
Baudewijn Peters van Liempdt			
Iluijs ende aenstede, 1 lop. 16 roijen	-1	-5	-4
Spierincx camp, 4 lop. 45 roijen	-2	11	-0
Rielant aenden Kerckpat, 48 roijen	-0	13	-6
De halff Sprinckheester, 1 lop. 14 roijen	-0	16	-8
Den halven nijeuwen can), 1 lop. 4 roijen	-0	12	-4
	-5	18	-6
Engelken, weduwe van Willem Goort Hoefnagels			
De waterlaat, 1 lop. 38 roijen	-1	-3	-4
Jan Denis nijeuwe erff, 11 lop.	-0	10	-8
	-1	13	12
fol. 25			
Roelant Aerts van Calckaer			
Halff huijs ende aenstede, 2 lop. 13 roijen	-1	13	-4
Inde Dijcker straet, 1 lop. 19 roijen	-0	18	12
Het Eusselen, 2 lop. 39 roijen	-1	18	14
Ackerken int Maerselaer, 1 lop. 6 roijen	-0	15	-0
De halff Broeckstraet, 1 lop. 9 roijen	-0	12	-0
	-5	17	14
Lambert Goijaerts Colen			
Halff huijs ende aenstede, 2 lop. 13 roijen	-1	13	-4
Nijeuw erff aenden Steenoven, 11 lop.	-0	16	-0
Streepacker, 1 lop. 42 roijen	-1	-5	-4
De halff Baenrijdt, 1 lop.	-0	-9	-0
Weijken int Maerselaer, 1 lop.	-0	10	-0
De halff Broeckstraet, 1 lop. 9 roijen	-0	12	-0
	-5	-5	-8

fol. 25 vo.

<u>Kijnderen Henrick Ariens Santegoets</u>			
Huijs ende aenstede, 1 lop. 26 roijen	-1	-7	12
De waterlaet, 1 lop. 4 roijen	-0	15	-0
Schuerackerken, 1 lop. 3 roijen	-0	14	12
Langhbraeck, 3 lop. 38 roijen	-2	10	-4
Hoogh acker, 2 lop. 26 roijen	-1	14	-2
Den halven Geenckensdijck, 3 lop.	-1	-5	-0
De Verdonck, 2 lop.	-0	13	-8
Het Salrot, 1 lop.	-0	12	-8
Dries inde Dijckerstraet, 1 lop. 20 roijen	-0	17	-0
De leste nijeuw erff, 3 lop.	-1	-0	-0
	11	-9	14

fol. 27 A

<u>Kijnderen Peter Jan Aerts</u>			
In d'aenstede van Henrick Rutten, 1 lop. 29 roijen	-0	17	19
<u>willem Peters van Kemenae</u>			
Huijs ende aenstede, 42 roijen	-0	18	10
De waterlaet, 1 lop. 26 roijen	-1	-4	12
Nijeuw erff aende Heij, 2 lop. 17 roijen	-1	-3	-8
	-3	-6	14
<u>Kijnderen Adriaen Baijens tot Liempdt</u>			
Cleijn ackerken, 1 lop. 26 roijen	-1	-1	14
Eussel ackerken, 1 lop. 18 roijen	-0	18	-2
	-2	-0	-0

fol. 27 A vo.

<u>Henrick Jan Thomas (vanden Acker)</u>			
Huijs ende aenstede, 3 lop. 15 roijen	-2	19	12
Stockacker, 1 lop. 20 roijen	-0	19	-4
Camp aende Sonsche steechd, 1 lop. 26 roijen	-0	17	12
Dassmits camp, 2 lop. 7 roijen	-1	-1	-8
St. Odulphus hoff, 1 lep. 32 roijen	-1	-0	14
Rielant aende kerckpat, 1 lop. 49 roijen	-1	-6	12
Coeijweij bijden hoogen beempt, 4 lop.	-0	18	12
Bodemsteechde, 4 lop.	-1	12	-8
Het 6 deel inde Blaecke Schoindonck, 11 lop.	-0	11	-0
Cruijsbeemptjen, 2 lop.	-0	11	10
Den hoogen beempt, 2 lop.	-0	18	12
	12	18	-8

fol. 29

<u>Geerlingh Aert Schijntjens</u>			
Huijs ende aenstede, 1 lop. 20 roijen	-0	17	12
Cleijn ackerken door de Val, 38 roijen	-0	-9	14
Inden ouden camp, 4 lop. 7 roijen	-2	-6	-8
Halff Hoolstraetjen, 15 roijen	-0	-4	-8
Inden hoogen acker, 1 lop. 38 roijen	-1	-4	-4
Camp aenden Molenstraet, 3 lop. 32 roijen	-1	-4	14
Drije 4 part inden beempt aende Malcker stecchd, 5 lop.	-1	10	14
In d'aenstede bijde schuer, 1 lop. 20 roijen	-1	11	-8
De halff leste nijeuw erff, 1 lop.	-0	-9	-8
Spierincx Salroth, 11 lop.	-0	10	-4
	10	-9	14

fol. 29 vo.

<u>Jan Jan Schijntjens d'oude</u>			
Huijs ende aenstede, 1 lop. 20 roijen	-1	10	-8
Fluijstjen, 1 lop. 28 roijen	-1	-1	-4
Sprinckheester, 3 lop. 41 roijen	-2	10	-8
Schoonbraeck, 2 lop. 38 roijen	-1	18	-4
Halff nijeuw erff, 1 lop. 7 roijen	-0	13	-8
De halff Malcker steechden, 3 lop.	-1	-7	-8
Coeijweij inde Cremselen, 2 lop.	-1	-5	-0
Het 3 part inde Heijdonck, 2 lop.	-0	-8	12
Camp inde Molenstraet, 2 lop.	-0	10	-4
	11	-5	-8

fol. 31

<u>Jan Jan Schijntjens de jonge</u>			
Huijs ende aenstede, 1 lop. 19 roijen	-1	10	-8
Het Ihijstjen, 1 lop. 28 roijen	-1	-1	-4
Den hoogen acker, 1 lop. 24 roijen	-1	-0	-4
Het Soerlant, 3 lop. 1 roede	-2	-7	
Het halff nijeuw erff, 1 lop. 7 roijen	-0	13	
De Leeuwerck, 1 lop. 38 roijen	-1	-0	
De Malcker steechden halff, 3 lop.	-1	-7	-8
Camp aende Molenstraet, 11 lop.	-0	-4	-6
De Bodemsteechd, 3 lop.	-0	15	-0
Coeijweij inde Broeckstraet, 11 lop.	-0	13	12
	10	13	10

fol. 31 vo.

<u>Pauwels Francken vanden Acker</u>			
Huijs ende aenstede, 7 lop. 3 roijen	-5	-0	14

Cleijn campken, 1 lop. 38 roijen	-0	18	10
Voor inde grooten camp, 3 lop. 46 roijen	-1	13	12
Inden camp van Jan Joosten, 4 lop.	-1	13	12
Het 3 part int cleijn Seelsteren, 1 lop.	-0	14	-6
Coeijweijde inde Salrotten, 1 lop.	-0	-8	12
Het Steenoventjes, 1 lop.	-0	-9	12
	10	19	14

fol. 33

<u>Renriek Joosten van Croonenborch</u>			
Huijs ende aenstede, 2) lop.	-1	19	12
Sprinckheester, 1 lop. 37 roijen	-1	-4	12
Den hoogen acker, 1 lop. 41 roijen	-1	-4	12
Dassmitscamp, 1 los. 46 roijen	-0	16	-0
IVeijken aen 't Sonderen, 1) lop.	-0	12	-8
	-5	17	12

Lijsken, weduwe van Pauwels Goorts

Huijs ende aenstede, 4 lop.	3	-4	12
Nijeuwen acker, 3 lop. 8 roijen	-2	-3	-0
Coeijweijde int Salrot halff, 1) lop.	-0	10	14
De halff Bodemsteechd, 2 lop.	-0	-7	-8
Het halff Raeffbroecxken, 25 roijen	-0	-3	12
	-6	-9	14

fol. 33 vo.

Jenneken, weduwe van Dielis Janssen van Kerckoerle

Acker achter Pauwels Francken, 7 lop. 23 roijen	-4	15	-8
De halff Bodemsteechd, 2 lop.	-0	-7	-8
Het halff Raeffbroeck, 25 roijen	-0	-3	12
Halff Sairoth, 1) lop.	-0	14	-9
	-6	-1	-5

Jan Dijrek Rutten (de Brouwer)

Huijs ende halff aenstede, 1 lop. 47 roijen	-1	-9	-0
Haverdriesken tot Aerle, 1 lop. 10 roijen	-0	14	-0
Het achtersten campken inden Dassmit, 1 lop.	-0	-6	-0
	-2	-9	-0

Voorkomende toponiemen en straatnamen

N.B. Opgenomen worden die toponiemen en straatnamen, welke niet voorkomen op de voorgaande folio's in dit verpondingsregister (zie Campinia Xe jaargang, blz. 105 - 111).

Blaecke(n) Schoindonck	Odulphus hof f, Sint
Broeckbeempt, Cleijnen	Out (Ouw) Steechd
Busselken	Raeffbroecx(ken)
Dassmit acker	Ront beemptjen
Dassmits camp	Ruelens Hoff
Duijvenbraeck	Salrot(h), Salrotten
Dijcker straet	Scheecken
Eussel ackerken	Scheperssteechd
Eusselen	Schoonbraeck
Harden heempt	Schuerackerken
Haverdries(ken)	Seelsteren
Heijdonck	Seelsteren, Cleijn
Floogen beempt	Smits camp
Hopackerken	Soerlant
Camp, Grooten	Spierincx bocht
Camp, Cleijn	Spierincx camp
Kerckpat	Spierincx Salroth
Langhbraeck	Val
Leeuwerck	Verdonck
Lemkens acker	Vijven broeck
Naetscampken	

(wordt vervolgd)

V. LIJST VAN WONINGEN TE HELST IN DE 18de EEUW

De lijst van woningen is samengesteld uit de kohieren, die zijn aangelegd in de jaren 1741, 1746, 1751, 1757, 1766, 1771 en 1781 (archief gemeente Veldhoven, inv. nrs. 1451 - 1457). Het kohier van 1761 ontbreekt, maar in dat van 1757 is aantekening gehouden van de veranderingen die in 1761 zijn geconstateerd.

De kohieren bevatten in volgorde van het toegekende (huis-)nummer per wijk, de namen van de eigenaren en bewoners, evenals aantekeningen over afbraak, brand en dergelijke.

In de hierna volgende lijst zijn de gegevens uit het kohier van 1741 opgenomen; vervolgens zijn alleen de veranderingen, zoals die in de daarop volgende kohieren zijn geregistreerd, aangegeven.

Indien slechts één naam is genoemd, betekent dit, dat deze persoon zowel eigenaar als bewoner is.

VII. Biese Cuijle en Ackereijnde

- huis 1741 Kinderen Mighiel Biese; bewoner: Johannes Eliëns
1746 Dezelfde; bewoner: Jan van Dore
1751 Kinderen Ariaan Biese; bewoner: Peter Borgers
huisje 1757 Weggeraakt

2. huis 1741 Peter Baselmans
huisje 1757 Dezelfde; bewoner: Pieter Swinkels
1761 Dezelfde; bewoner: Arnoldus Leemans
1766 Dezelfde; bewoner: Jan van der Linden
huis 1771 Mighiel de Bies; bewoner: dezelfde
kamer 1771 Dezelfde; bewoner: Jan Jan Rens
huis 1781 Weduwe Jan Couwenbergh; bewoner: Johannes van der Weegen
kamer 1781 Jan Leuwes; bewoner: Jan Janse de Grauw
3. huisje 1741 Jenneke van der Lip
1751 Jan van de Wiel
1771 Bartel Bogers; bewoner: weduwe Peeter Scheepers en Allegonda Tegenbos
huisje 1781 Godefridus Janssens; bewoner: Jacobus D... van Rooij
4. huisje 1741 Joris de Wit
1781 Dezelfde; medebewoner: Ilenricus de Wit
5. huis 1741 Alexander Eliëns
1761 Dezelfde; bewoner: Geert van Gerwen
1766 Joris de With; bewoner: Jan van Heijden
1771 Dezelfde; bewoner: Leendert van Ham
6. huis 1741 Erfgenamen Stappers; bewoner: Mighiel van Gemert
1746 Ernest Cramer en dhr. van Wiel; bewoner: weduwe Mighiel van Gemert
1751 Dezelfden; bewoner: Jan van Gemert
1761 Dezelfden; bewoner: Fransis Sigmans
1771 Peeter Aert Jan Renders (Rijnders); bewoner: diens zoon
1781 Weduwe Peeter Aert Jan Renders; bewoner: Hendrik Peeter Renders
7. huis 1741 Weduwe N. Celen
1746 Ernest Cramer; bewoner: Jan Hasenbosch
1751 Ernest Cramer en Willem Vogels; bewoner: Willem Vogels
1766 Dezelfden; bewoner: Hendrik Schepers
1771 Peeter Aert Jan Rijnders (Renders); bewoner: weduwe Hendrik Scheepers
1781 Martinus Kysers
8. huis 1741 Arnold van Hees
1771 Dezelfde; bewoner: Jacobus van Vlokhoven
1781 Jacobus van Vlokhoven
9. huis 1741 Godefridus Colen; bewoner: kinderen Gerit Corstiaans

- 1746 Dezelfde; bewoner: Corstiaan Couwenbergh
1781 Gerard de Beer; bewoner: Leendert van de Wildenberg
10. huisje 1741 Kinderen Gerit Corstiaans; bewoner: Jasper van de Lorij
1746 Dezelfde; bewoner: Jan van Rooij
1751 Corstiaan Couwenbergh; bewoner: Lammert van Oorschot
1757 Dezelfde; bewoner: Arnoldus Lemans
1761 Dezelfde; bewoner: N. van Gerwen
1766 Dezelfde; bewoner: Jan van Gerwen
1771 Dezelfde; bewoner: Tiele van der Ven
1781 Dezelfde; onbewoond
11. huis 1741 Willem Vogels; bewoner: Jan van der Meiren
1746 Dezelfde; bewoner: Cornelis Vogels
1751 Dezelfde; bewoner: Wouter Vogels
1757 Dezelfde; bewoner: Hendrik Verpaalen
1766 Huijbert van Duijsel; bewoner: Goort van Santvoort
1771 Dezelfde; bewoner: Hendrik Cuypers
1781 Dezelfde; bewoner: Willem van Grotel
12. huisje 1741 Johannes Lobrij
1761 Willem Vogels; bewoner: Peter van de Meulegraaf
huis 1766 Weduwe Willem Vogels; bewoner: Marte Louwers
1771 Nicolaas van Hulst; bewoner: Harte Louwers
13. huis 1741 Gerit Beijsens; bewoner: Dielis van de Berkt
1746 Fransis van Dore en Gonda Cranenburg; bewoner: Goort van de Weijden
1751 Fransis van Dore; bewoner: Margriet van Rooij
1757 Weduwe Fransis van Dore; bewoner: dezelfde
1761 Dezelfde; bewoner: Hendrik van Rooij
1766 Dezelfde; bewoner: Jacobus Donkers
1771 Kinderen Johannes Heijmans; bewoner: Dielis van der Heijden
1781 Dezelfde; bewoner: Corstiaan Couwenbergh
14. kamer 1741 Gerit Beijsens
1746 Fransis van Dore en Gonda Cranenburg; bewoner: Jan Tegenbos
1751 Fransis van Dore; bewoner: dezelfde
1757 Weduwe Fransis van Dore
1761 Dezelfde; bewoner: weduwe Jan Tegenbos
1766 Dezelfde; bewoner: Alegonda Tegenbos (weduwe van Jan)
1771 Kinderen Johannes Hijmans; bewoner: weduwe Jacobus Donkers
1781 Dezelfde; bewoner: Corstiaan Couwenbergh

15. huis 1741 Kinderen Wilbort de I3iese; bewoner: Jacobus Oosterbos
1746 Jacobus Oosterbos
1781 Weduwe Jacobus Oosterbos
16. huis 1741 Jacobus Beijsens
1751 Willem Vogels; bewoner: Jan Couwenbergh
1766 Herbert van Duijsel
1781 Iluybert van Duijsel; bewoner: Peter Schampers
17. huis 1741 Tomas Oosterbos
1746 Kinderen Tomas Oosterbos; afgebrand
18. huis 1741 Fransis van Dinter
1771 Kinderen Fransis van Dinter
19. huis 1741 Dhr. van Waalbeek; bewoner: Corstiaan van de Velde
1746 Dezelfde; bewoner: Willem Vogels
1751 Dezelfde; bewoner: Tomas van Gortel
1761 Jan van Gortel
1771 Kinderen Jan van Gortel; bewoner: Francis Coppelmans
1781 Helena van Gortel en Francis Coppelmans
20. huis 1741 Jan Baselmans; bewoner: Huijbert van der Meiren (ook Vermeeren)
1751 Dezelfde; bewoner: Hendrik Leijten
1761 Corstiaan Jan Baselmans; bewoner: dezelfde
21. huis 1711 Dhr. van Waardenborgh; bewoner: weduwe Baselmans en Jan van Deursen
1746 Dezelfde; bewoner: Claas Mjffelaars
1766 Dezelfde; bewoner: Jan Baselmans
1781 Peter van de Wildenberg; bewoner: Peeter Scheutjens
22. huis 1741 Dhr. Sangereij; bewoner: Jan Romhouts
1746 Dezelfde; bewoner: Jan Utrechts
1761 Dezelfde; bewoner: Jan Louers
1771 Douarière de Heus van de Zangerije; bewoner: dezelfde
1781 Kinderen van de Heus van Bausel; bewoner: dezelfde
23. huis 1741 Barones de Borggrave; bewoner: Cornelis Vogels
1746 Barones van Dongelbergen; bewoner: Francis Kints
1751 Dezelfde; bewoner: Dirk Lammers
1757 Baron Franciscus Hyacintus van Dongelbergen; bewoner: Marten van der Weijden
1761 Dezelfde; bewoner: Jan Couwenberg
1781 Theodoor Jean Laurent de Marinde van Eijck; hewo-

- ner: dezelfde
24. huis 1741 Barones van Borggrave; bewoner: Peter van de Heijden
1766 Johan Baptist graaf van Borggrave, heer van Bovelingen; bewoner: Peter van de Wildenburg
1781 Kinderen van Johan Baptist, graaf van Borggrave, heer van Bovelingen; bewoner: Peter van de Wildenburg
25. huis 1741 Kinderen Jan Louwers; bewoner: Anthonij Louwers
1771 Cornelis Louwers; bewoner: dezelfde
1781 Weduwe Anthonij Louwers
26. huis 1741 Kinderen Aart van Doren
1746 Dezelfde; bewoner: Wouter van Doren
1771 Dezelfde; bewoner: Willem Valks
1781 Weduwe Wouter van Doren (Doorn); bewoner: Hendrina van Donk
27. huis 1741 Gerit Heijmans
1757 Bartel van der Meulen (Vermeulen)
28. huis 1741 Aert van Bommel
1761 Kinderen Aert van Bommel
1781 Jan van Bommel en Philip de Rooij; bewoner: Philip de Rooij
29. huis 1741 Kinderen Pieter Bogers; bewoner: Jan Bogers
1757 Dezelfden; bewoner: Hendrik van de Zande (Sande)
1766 Hendrik van de Zande
1781 Dezelfde; bewoner: Lambert Coppelmans
30. huis 1741 Willem de Wit (d'With); bewoner: Luycas de Leeuw (Louw)
1751 Dezelfde; bewoner: Arnoldus Coppelmans
1766 Weduwe Willem de Wit; bewoner: dezelfde
1771 Judocus de Wit; bewoner: dezelfde
1781 Dezelfde; bewoner: Hendricus Coppelmans
31. huisje 1761 Erfgenamen Jan van Gerwen; bewoner: Willem Bouwers
1766 Hendrik van Rooij
1781 Weduwe Jan van Rooij; bewoner: Jacobus Janse van Rooij
- Nieuw gebouwde huizen:
- huis 1771 Lambert Eliëns, in de Cleijn Eijndhovensestraat naast no. 1
- huisje 1781 Corstiaan van Stiphout in de Cleijn Eijndhovensestraat naast no. 5

Tot zover de geregistreeerde huizen in Zeelst.

De serie artikelen aangaande de "Lijsten van woningen te ... in de 18de eeuw", aangevangen in het januarinumner van 1977 (nummer 24), wordt met deze aflevering afgesloten. Gegeven zijn de woningen te Veldhoven en Zeelst, ingedeeld naar de toenmalige wijken. De lijsten van woningen te Oerle en Meerveldhoven uit de 18de eeuw zijn helaas niet aanwezig in de, tot nu toe beschreven, archieven.

VI. OIRSCHOTSE MENSEN OVER OIRSCHOT

LANDJUWEEL

door Toke van de Ven-Lommers

Vierentwintig augustus, jubeljaar
De gilden zijn nu kant en klaar
Het wordt vandaag een gildedag
Zoals ons dorp maar zelden zag
Want Oirschot valt iets moois ten deel
De gilden vierden landjuweel!

Vooraf gegaan al menig week
Door rederijkers uit de streek
Verschietingen vol vóórplezier
Van onze gilden alle vier
Wordt het vandaag dan origineel
De gilden vierden landjuweel!

Met trommen en trompetgeschal
Begint het gildfestival
Met ook een pontificale mis
Waar onze eigen bisschop is
De kerk gevuld in haar geheel
De gilden vierden landjuweel!

De bisschop, kapelaan, pastoor
De koningen in 't priesterkoor
De vaandels, 't zilver bij elkaar
Het geeft een beeld zo wonderbaar
Het zegt aan iedereen zo veel
De gilden vierden landjuweel!

't Aan U o Koning der eeuwen-lied
Waarvan nog menigeen geniet
De eed van trouw aan God en Kerk
De vendelgroet maakt hun zo sterk
't Is alles echt traditioneel
De gilden vierden landjuweel!

Op 't Hof van Solms de erewijn
Met hoge gasten samen zijn
Dan eten en de tijd is daar
Voor d'optocht en men staat weer klaar
De gilden, o wat zijn er veel
De gilden vierden landjuweel!

Hun kleding is voor 't oog 'n lust
Zo prachtig zijn ze uitgerust
Met hoge hoed of in jacquet
Of middeleeuws met een baret
Of sjerpen van het mooist fluweel
De gilden vierden landjuweel!

De optocht door het Oirschots oord
Trekt met muziek en trommen voort
Dat te aanschouwen geeft plezier
De gildebroeders trots en fier
Met vlaggen groen en blauw en geel
De gilden vierden landjuweel!

De standaardrijders op hun paard
Mooi zigzag rijdend onvervaard
De narren wrijven schoenen mooi
En zij verwachten dan een fooi
'n Elk draagt bij z'n eigen deel
De gilden vierden landjuweel!

En weer terug op 't feestterrein
Daar zal het indrukwekkend zijn
Massale opmars, 't doet zo goed
Ook de massale vendelgroet
Een onvergetelijk tafereel
De gilden vierden landjuweel!

Gezaamlijk nog eens gemarceerd
De vaandels weer gepresenteerd
De eed van trouw en vriendschapsband
Aan koningin en vaderland
't Is allemaal zo officieel
De gilden vierden landjuweel!

Nu heft men het Wilhelmus aan
Men is ontroerd en aangedaan
't Is plechtig stil op 't feestterrein
Dat schittert in de zoneschijn
Het lijkt een middeleeuws toneel
De gilden vierden landjuweel!

Daverend applaus van het publiek
Want zoiets is toch wel uniek
Het imposante kleurenspeel
Geeft ons verrukking, ja dat wel
Die gilden keurig in 't gareel
De gilden vieren landjuweel!

Ilet zilver wordt ten toon gesteld
Er wordt geschoten op het veld
Het is gezellig samen zijn
wat is zo'n gildedag toch fijn
't Is werkelijk sensationeel
De gilden vieren landjuweel!

En 's avonds bij het huiswaarts gaan
Is elk tevreden en voldaan
De indruk van het feestgedruis
Neemt ieder gilde mee naar huis
De indruk van het mooi geheel
De gilden vieren landjuweel!

De organisatie van dit feest
Bewonder ik toch wel het meest
Nu is vervuld hun ideaal
Hun inzet was ook optimaal
't was machtig mooi, het gaf ons veel
Het was een schitterend landjuweel!

VII. KWARTIERSTAAT VAN CUIJCK

door N.J.M. van Cuijck te Oirschot

In de derde jaargang van Campinia is op de bladzijden 40 en 41 de mannelijke afstammingslinie van de Oirschotse familie Van Cuijck gepubliceerd. De heer Van Cuijck, die deze stamboom samenstelde, heeft nu van deze tak een kwartierstaat op kunnen maken die doorloopt tot in de negende generatie. De staat is compleet tot en met de vijfde generatie. Toch zullen we hier de gegevens opnemen voor zover die nu bekend zijn. wellicht dat een van U, lezers, een aanvulling kan geven op deze Oirschotse kwartierstaat.

In de staat worden de volgende tekens gebruikt voor:

- o gedoopt/geboren
- x ondertrouw/huwelijk
- t overleden/begraven

- I. 1. VAN CUIJCK, Adrianus
z.v. Nicolaas en van Maria van Genugten
o 18-1-1888 te Oirschot

- II. 2. VAN CUIJCK, Nicolaas
z.v. Peter en van Johanna Maria van de Ven
o 2-1-1859 te Oirschot
t 9-2-1925 te Oirschot
x 6-11-1885 te St.-Oedenrode
3. VAN GENUGTEN, Maria
d.v. Adriaan en van Lamberdiena van Eerd
o 5-11-1859 te St.-Oedenrode
t 9-1-1924 te Oirschot
- III. 4. VAN CUIJCK, Peter
z.v. Nicolaas en van Clara Snellaers
o 20-5-1811 te Oirschot
t 31-7-1888 te Oirschot
x 4-2-1858 te Oirschot
5. VAN DE VEN, Johanna Maria
d.v. Andries en van Hendriena van Haaren
o 1-3-1824 te Oirschot
t 12-1-1859 te Oirschot
6. VAN GENUGTEN, Adriaan
z.v. Adriaan en van Maria Joanna Kerkhof
o 2-8-1819 te St.-Oedenrode
t 20-7-1885 te St.-Oedenrode
x 28-2-1851 te Veghel
7. VAN EERD, Lamberdiena
d.v. Hendricus en van Allegonda van de Rijt
o 11-1-1818 te Veghel
t 2-1-1877 te St.-Oedenrode
- IV. 8. VAN CUIJCK, Nicolaas
z.v. wilhelmus en van Johanna Huijskens
o 25-12-1772 te Oirschot
t 13-5-1830 te Oirschot
x 31-10-1802 te Oirschot
9. SNELLAERS, Clara
d.v. Eijmbert en van Maria van Tartidjck
o 20-1-1779 te Oirschot
t 18-9-1861 te Oirschot
10. VAN DE VEN, Andries
z.v. wilhelmus en van Adriana Traa
o 18-7-1787 te Bostel
t 21-2-1853 te Oirschot
x 21-1-1816 te Oirschot
11. VAN HAAREN, Hendriena
d.v. Lamhertus en Anna Maria van den Boom
o 18-11-1797 te Oirschot
12. VAN GENUGTEN, Adriaan
z.v. Jan en van Johanna van de Reijt

- o 6-11-1783 te St.-Oedenrode
- o 12-8-1833 te St.-Oedenrode
- x 19-11-1809 te St.-Oedenrode
- 13. KERMAOF, Maria Joanna
 - d.v. Johannes en van Pauwlina van Veghel
 - o 22-4-1783 te St.-Oedenrode
 - t 27-5-1825 te St.-Oedenrode
- 14. VAN EERDT, Hendricus
 - z.v. Gerardus en van Adriana Versteegde
 - o 9-12-1784 te Veghel
 - x 24-1-1812 te Veghel
- 15. VAN DE RIJT, Allegonda
 - d.v. Lambert en van Theodora van Cleef
 - o 19-3-1786 te veghel
- V. 16. VAN CUIJCK, wilhelmus
 - z.v. Cornelus en van wilhelmina Snellaerts
 - o 2-10-1742 te Oirschot
 - t 19-4-1816 te Oirschot
 - x 14-5-1769 te Oirschot
- 17. WIJSKENS, Johanna
 - d.v. Nicolaas en van Joanna Bressers
 - o 10-2-1744 te Oirschot
 - t 5-7-1805 te Oirschot
- 18. SNELLAERS, Eijmhert
 - z.v. Joannes Jacobus en van Clara Vlemincx
 - o 22-3-1749 te Oirschot
 - o 29-10-1834 te Oirschot
 - x 26-1-1775 te Oirschot
- 19. VAN TARTWIJCK, Maria
 - d.v. Franciscus en van Johanna Smits
 - o 24-10-1749 te Oirschot
 - t 10-5-1814 te Oirschot
- 20. VAN DE VEN, wilhelmus
 - z.v. Martinus en van Henrica ter Aa
 - o 13-12-1758 te Boxtel
 - x 22-1-1786 te Boxtel
- 21. TRAA, Adriana
 - d.v. Judocus en van Johanna de Leijer
 - o 16-5-1758 te Boxtel
- 22. VAN MUZEN, Lambertus
 - z.v. Petrus en van Henrica van de Laack
 - o 24-2-1743 te Oirschot
 - t 1-7-1806 te Oirschot
 - x 9-5-1790 te Oirschot
- 23. VAN DEN BOOM, Anna Maria

- d.v. Godefridus en van Maria van de Kam
- o 30-5-1756 te Best
- t 15-2-1825 te Oirschot
- 24. VAN GENUGTEN, Jan
 - z.v. Joannes en van Elisabeth van de Ven
 - o 18-8-1755 te St.-Oedenrode
 - x 25-1-1778 te St.-Oedenrode
- 25. VAN DE REUT, Johanna
 - d.v. Henricus en van Emerentiana de Gruijter
 - o 6-4-1756 te St.-Oedenrode
- 26. KERKHOF, Johannes
 - z.v. Martinus en van Barbara van Erp
 - o 20-9-1757 te St.-Oedenrode
 - x 4-2-1781 te St.-Oedenrode
- 27. VAN VEGIËL, Pauwlina
 - d.v. Adrianus en van Ida van de Laer
 - o 4-9-1758 te St.-Oedenrode
- 28. VAN EERD, Gerardus
 - z.v. Henricus
 - x 19-2-1775 te veghel
- 29. VERSTEEGDE, Adriana
 - d.v. Petrus
- 30. VAN DE REIJDT, Lambert
 - z.v. Balthasaris
 - x 19-10-1783 te Veghel
- 31. VAN CLEEF, Theodora
 - d.v. Albertus en van Maria de Leest
- VI. 32. VAN CUIJCK, Cornelis
 - z.v. Paulus en van Maria Snellaerts
 - o 16-1-1717 te Oirschot
 - t 10-3-1792 te Oirschot
 - x 6-5-1736 te Oirschot
- 33. SNELLAERTS, wilhelmina
 - d.v. Martinus en van Helena van Doren
 - o 3-1-1715 te Oirschot
- 34. HUIJSKENS, Nicolaas
 - z.v. Nicolaas en van Maria van den Heuvel
 - o 9-3-1695 te Oirschot
 - x 1-10-1730 te Oirschot
- 35. BRESSERS, Joanna
 - d.v. Adriaan en van Johanna Iluijskens
 - o 22-11-1709 te Oirschot
- 36. SNELLAERTS, Joannes Jacobus
 - z.v. Eijmhert en van Elisabeth van de Ven

- o 25-7-1718 te Oirschot
- x 1-12-1743 te Oirschot
- VLEMINCX, Clara
- d.v. Hendrick en van Barbara van Collenbergh
- o 9-11-1719 te Best
- 38. VAN TARTWIJCK, Franciscus
- z.v. Henricus en van Maria van den Biggelaer
- o 27-8-1715 te Oirschot
- x 24-2-1743 te Oirschot
- 39. SMITS, Johanna
- d.v. Gijsbertus en van Meghtel van de Sande
- o 4-2-1720 te Oirschot
- t 2-3-1757 te Oirschot
- 40. VAN DE VEN, Martinus
- z.v. Wilhelmus en van Mechtildis Hendricx
- o 21-4-1719 te Boxtel
- x 13-1-1748 te Boxtel
- 41. TER AA, Henrica
- d.v. Everardus
- 42. TRAA, Judocus
- z.v. Andreas en van Joanna van den Bichelaer
- o 18-9-1725 te Boxtel
- x 30-1-1757 te Boxtel
- 43. DE LEIJER, Johanna
- d.v. Adrianus en van Maria de Lauw
- o 6-2-1732 te Boxtel
- 44. VAN IJLKAREN, Petrus
- z.v. Joannes en van Aldegonda van der Aa
- o 13-6-1701 te Oirschot
- x 20-2-1729 te Oirschot
- 45. VAN DE LAACK, Henrica
- d.v. Josephus en van Aldegonda Copnens
- o 25-10-1702 te Oirschot
- 46. VAN DEN BOOM, Godefridus
- z.v. Wilhelmus en van Maria Huijskens
- o 24-12-1713 te Best
- x 31-5-1751 te Best
- 47. VAN DE KAN, Maria
- d.v. Jacobus en van Anna de Roij
- o 22-7-1724 te Best
- 48. VAN GENUGTEN, Joannes
- z.v. Jan
- x
- 49. VAN DE VEN, Elisabeth

- d.v. Joannes
- 50. VAN DE REIJDT, Henricus
- z.v. Adriaan
- x 3-10-1745 te St.-Oedenrode
- 51. DE GRUIJTER, Emerentiana
- d.v. Petrus en van Joanna N.N.
- o 21-2-1723 te St.-Oedenrode
- 52. VAN DE KERCKHOF, Martinus
- z.v. Joannes en van Maria van den Hurck
- o 20-10-1724 te St.-Oedenrode
- x 24-1-1750 te St.-Oedenrode
- 53. VAN ERP, Barbara
- d.v. Joannes
- 54. VAN VEGHEL, Adrianus
- z.v. Paulus en van Maria van Hoorn
- o 17-9-1725 te St.-Oedenrode
- x 17-11-1748 te St.-Oedenrode
- 55. VAN DE LAER, Ida
- d.v. Henricus en van Maria van Boxtel
- o 3-4-1722 te St.-Oedenrode
- 56. VAN EERD, Henricus
- x
- 57. ---
- 58. VERSTEEGDE, Petrus
- x
- 59. ---
- 60. VAN DE RIJDT, Balthasaris
- x
- 61.
- 62. VAN CLEEF, Albertus
- z.v. Joannes
- x
- 63. DE LEEST, Maria
- d.v. Theodorus
- VII. 64. VAN CUIJCK, Paulus
- z.v. Joannes en van Maria van de Velde
- o 19-10-1686 te Oirschot
- t 14-9-1751 te Oirschot
- x 29-1-1713 te Oirschot
- 65. SNELLAERTS, Maria
- d.v. Willem en van Maria van de Marselaer
- o 3-12-1683 te Oirschot
- t 26-7-1751 te Oirschot

66. SNELIAIMS, Martinus
z.v. Herman en van Ildhelmina Verhaeghen
o 30-5-1671 te Oirschot
x 14-1-1714 te Oirschot
67. VAN DOREN, Helena
d.v. Gijsbert en van Maria Hoestons
o 19-9-1682 te Oirschot
t 8-10-1748 te Oirschot
68. HUIJSKENS, Nicolaas
z.v. Nicolaas en van Maayken van de Sande
x 9-5-1694 te Oirschot
69. VAN DEN IJWUVEL, Maria
d.v. Gijsbert
t 30-11-1740 te Oirschot
70. BRESSERS, Adriaan
z.v. Hendrick en van Joanna van Croonenborgh
o 24-5-1681 te Oirschot
x 20-1-1704 te Oirschot
71. HLMJSKENS, Johanna
d.v. Petrus en van Maria van Hulsel
o 6-11-1676 te Oirschot
t 10-1-1746 te Oirschot
72. SNELLAERTS, Eijmbert
z.v. Cornelis en van Agnes van Geloven
o 11-5-1688 te Oirschot
x 29-1-1708 te Oirschot
73. VAN DE VEN, Elisabeth
d.v. Joannes en van Margaretha van de Winter
o 22-7-1684 te Oirschot
t 2-11-1750 te Oirschot
74. VLEMINCKX, Hendrick
z.v. Joorden en van Adriana van Wintelroy
o 23-12-1686 te Oirschot
x 4-7-1706 te Oirschot
75. VAN COLLENBERGH, Barbara
d.v. Rutger en van Joanna van den Acker
o 18-3-1680 te Oirschot
76. VAN TARTWIJCK, Henricus
z.v. Gerardus en van Elisabeth van de Velde
o 14-4-1686 te Oirschot
x 9-11-1714 te Oirschot
77. VAN DEN BIGGELAER, Maria
d.v. Martinus en van Margaretha Metsers
o 18-2-1688 te Oirschot

78. SMITS, Gijshcrtus
z.v. Aert en van Joanna Huijskens
o 4-10-1680 te Oirschot
x 7-2-1717 te Oirschot
79. VAN DE SANDE, Meghtel
d.v. Hendrick en van Hester van Dormaelen
o 8-1-1691 te Best
80. VAN DE VEN, Wilhelmus
z.v. Cornelis
x 22-1-1702 te Boxtel
81. Hendricx, Mechtildis
d.v. Martinus
82. TER AA, Everardus
x
- 83.
84. TER AA, Andreas
z.v. Henricus
x
85. VAN DEN BICIEI.AFR, Joanna
d.v. Michael
86. DE LEIJER, Adrianus
z.v. Jan en van Elisabeth N.N.
o 10-5-1703 te Boxtel
x
87. DE LAUW, Maria
d.v. Joannes
88. VAN }WIEN, Joannes
z.v. Joannes en van Margaretha Melis
o circa 1760 te Oirschot
x 16-5-1700 te Oirschot
89. VAN DER AA, Aldegonda
d.v. Joannes
o circa 1765 te Oirschot
t 27-8-1748 te Oirschot
90. VAN DE LAACK, Josephus
z.v. Adrianus en van Margaretha van Mersen
t 11-2-1721 te Oirschot
x 17-4-1701 te Oirschot
91. COPPENS, Aldegonda
d.v. Jacobus en van Henrica Sijkens
o 22-1-1664 te Oirschot
92. VAN DEN BOOM, Wilhelmus
z.v. Henricus en van Delwigis Marcellus Janssen

93. HUIJSKENS, Maria
d.v. Fienricus en van Joanna Theodorus de Cort
o 22-12-1677 te Best
94. VAN DE CAM, Jacobus
z.v. Theodorus en van Maria Lamhertus Marcellus Verheijden
o 15-3-1681 te Best
x 5-2-1719 te Best
95. DE ROIJ, Anna
d.v. Joannes en van Maria Paulus Deckers
o 31-10-1685 te Best
96. VAN GENUGTEN, Jan
x
97. ---
98. VAN DE VEN, Joannes
z.v. Willem
x
99. ---
100. VAN DE REIJDT, Adriaan
x
- 101.
102. DE GRUIJTER, Petrus
z.v. Cornelis
x
103. N.N., Joanna
104. VAN DE KERCEOFF, Johannes
x 22-10-1713 te St.-Oedenrode
105. VAN DEN HURCK, Maria
d.v. Leonardus
106. VAN ERP, Joannes
x
- 107.
108. VAN VEGGEL, Paulus
z.v. Willem Ariaen en van Anna Verhoeven
x 11-10-1722 te St.-Oedenrode
109. VAN HOORN, Maria
110. VAN DE IATR, Henricus
x
111. VAN BOXTEL, Maria
112.
t/m
- 123.

124. VAN CLEEF, Joannes
x
125. --- •
126. DE LEEST, Theodorus
x
- 127.
- VIII.128. VAN CUIJCK, Joannes
z.v. Paulus en van Mariken Vlemincx
o 19-10-1650 te Oirschot
x 3-9-1679 te Oirschot
129. VAN DE VELDE, Maria
d.v. Wilhelmus en van Petronella Petrus van Berse
o 28-10-1648 te Oirschot
130. SNELLAERTS, willem
z.v. Renriek en van Maria Peter van Collenbergh
o 28-2-1657 te Oirschot
x 19-5-1680 te Oirschot
131. VAN DE MARSELAER, Maria
d.v. Cornelis en van Magdalena van Cleijnenbreugel
o 5-2-1656 te Oirschot
132. SNELLAERTS, Herman
z.v. Joannes
x
133. VERILUGHEN, wilhelmina
d.v. Joannes
134. VAN DOREN, Gijsbert
z.v. Peter Gijsbert en van Maria van der Vleuten
o 7-5-1644 te Oirschot
x 28-10-1666 te Oirschot
135. MOESCOPS, Maria
d.v. Aert Jan en van Margaretha Henricus Erven
o 21-3-1641 te Oirschot
136. HUIJSKENS, Nicolaas
z.v. Nicolaas Dirck en van Jenneken Gijsbert Eareijssen
o 18-4-1638 te Oirschot
x 30-9-1660
137. VAN DE SANDE, Maayken
d.v. Guillemus Leonardus en van Anna Henricus Goyaerts
o 8-7-1637 te Best
138. VAN DEN HEUVEL, Gijsbert
x
139. ---

140. BRESSERS, Hendrick
z.v. Adriaan
x 15-4-1674 te Oirschot
141. VAN CROONENBORGH, Joanna
142. HUIJSKENS, Petrus
z.v. Theodorus Joannes en van Aleydis Adrianus Goossens
o 27-9-1643 te Oirschot
x
143. VAN HULSEL, Maria
d.v. Godefridus Eymers
144. SNELLAERS, Cornelis
z.v. Eijmbert en van Maria Adriaen van der Vleuten
o 17-2-1646 te Oirschot
t 13-8-1740 te Oirschot
x 22-1-1680 te Best
145. VAN GELOVEN, Agnes
d.v. Abraham en van Aldegundis Theodorus N.N.
146. VAN DE VEN, Joannes
z.v. Godefridus Paulus en van Maria Petrus Laureijsen
o 6-8-1648 te Oirschot
x 5-10-1681 te Oirschot
147. VAN DE WINTER, Margaretha
d.v. Cornelis
o 15-11-1641 te Oirschot
148. VLIJLINCX, Joorden
z.v. Claes Peter en van Maijken Joorden van Herssel
o 26-8-1653 te Oirschot
x 15-10-1679 te Oirschot
149. VAN WINTELROIJ, Adriana
d.v. Renriek en van Joanna van Croonenborch
o 22-9-1657 te Oirschot
150. VAN COLLENBERGH, Rutger
o 26-6-1650 te Oirschot
x 23-2-1677 te Best
151. VAN DEN ACKER, Joanna
o 3-8-1650 te Best
152. VAN TARTWIJCK, Gerardus
o 13-6-1652 te Best
x 26-5-1680 te Oirschot
153. VAN DE VELDE, Elisabeth
o 10-3-1653 te Oirschot
154. VAN DEN BICHELAER, Martinus
o 13-10-1646 te Oirschot

- x 20-10-1675 te Oirschot
155. METSERS, Margaretha
o 8-10-1646 te Oirschot
156. SMITS, Aert
o 8-2-1628 te Oirschot
x
157. WIJSKENS, Joanna
o 23-9-1639 te Oirschot
158. VAN DE SANDE, Hendrick
o 24-2-1647 te Best
x 24-2-1680 te Best
159. VAN DORMAELEN, Hester
o 3-9-1655 te Best
160. VAN DE VEN, Cornelis
x
161. ---
162. HENDR1CX, Martinus
x
163. ---
- 164.'
t/m
167.
168. TER AA, Ilenricus
x
169. ---
170. VAN DEN BICHELAER, Michael
x
- 171.
172. DE LEIJER, Jan
x
173. N.N., Elisabeth
174. DE LAUW, Joannes
x
- 175.
176. VAN HAARIN, Joannes
x
177. MELIS, Margaretha
o 22-6-1632 te Oirschot
178. VAN DER AA, Joannes

179.
180. VAN DE LAACK, Adrianus
x
181. VAN MERSEN, Margaretha
182. COPPENS, Jacobus
x 16-2-1659 te Oirschot
183. SIJKINS, Henrica
o 12-1-1625 te Oirschot
184. VAN DEN BOOM, Henricus
x 2-12-1653 te Best
185. JANSSEN, Delwigis
d.v. Marcellus
186. HUIJSKENS, Henricus
x
187. DE LORT, Joanna
d.v. Theodorus
188. VAN DE C' Theodorus
o 2-3-1638 te Best
x
189. VERHEIJDEN, Maria
d.v. Lambertus Marcellus
190. DE ROIJ, Joannes
x
191. DECKERS, Maria
d.v. Paulus
192.
t/m
195.
196. VAN DE VEN, Willem
x
197.
198.,
t/m
203.
204. DE GRUIJTER, Cornelis
x
205.
206.;
t/m
209.

210. VAN DEN HURCK, Leonardus
x
211.
212.
t/m
215
216. VAN VEGGEL, Willem
z.v. Ariaen
o 9-10-1695 te St.-Oedenrode
x
217. VERHOEVEN, Anna
218.
t/m
255.
IX. 256. VAN CUIJCK, Paulus
o 11-5-1625 te Oirschot
t 10-4-1672 te Oirschot
x 6-6-1649 te Oirschot
257. VLEMINCX, Mariken
o 9-3-1627 te Oirschot
258. VAN DE VELDEN, Wilhelmus
o 10-5-1611 te Oirschot
x 22-4-1646 te Oirschot
259. VAN BERSE, Petronella
d.v. Petrus
260. SNELLAERTS, Henrick
x 9-1-1648 te Oirschot
261. VAN COLLENBERGH, Maria
d.v. Peter
262. VAN DE MARSEIAER, Cornelius
o 18-8-1611 te Oirschot
x 7-1-1644 te Oirschot
263. VAN CLEIJNENBREUGEL, Magdalena
o 13-12-1621 te Oirschot
264. SNELLAERTS, Joannes
x
265. ---
266. VERHAEGHEN, Joannes
x
267. ---
268. VAN DOREN, Peter
z.v. Gijsbert

- x 15-2-1635 te Oirschot
269. VAN DER \TEUTEN (Smits), Maria
d.v. Theodorus Paulus
270. MOESCOPS, Aert
z.v. Jan
x 3-2-1636 te Oirschot
271. ERVEN, Margaretha
d.v. Henricus
272. HUIJSKENS, Nicolaas
z.v. Dirck
x 30-9-1633 te Oirschot
273. LAUREIJSSSEN, Jenneken
d.v. Gijsbert
274. VAN DE SANDE, Guielmus
z.v. Leonardus
x 21-11-1630 te Best
275. GOYAERTS, Anna
d.v. Henricus
276. |
t/m |
279. |
280. BRESSERS, Adriaan
x
281. ---
282. VAN CROONENBORGH, ---
x
- 283.
284. HUIJSKENS, Theodorus
z.v. Joannes
x
285. GOOSSENS, Aleydis
d.v. Adrianus
286. VAN HULSEL, Godefridus
z.v. Eymcrs
x
- 287.
288. SNELLAERS, Eymbert
x
289. VAN DER VLEUTEN, Maria
d.v. Adriaen

290. VAN GELOVEN, Abraham
z.v. Dirck Goort Hermans
o 17-2-1621 te Best
x 20-11-1650 te Best
291. N.N., Aldegundis
d.v. Theodorus
t 14-6-1678 te Best
292. VAN DE VEN, Godefridus
z.v. Paulus
x
293. LAUREIJSEN, Maria
d.v. Petrus
294. VAN DE WINTER, Cornelis
x
- 295.
296. VLEMINCKX, Claes
z.v. Peter
o circa 1615
x 22-11-1650 te Oirschot
297. VAN HERSSEL, Maijken
d.v. Joorden
298. VAN WINTELROY, Renriek
o 12-1-1622 te Oirschot
x 22-5-1650 te Best
299. VAN CROONENBORCH, Joanna
o 19-12-1627 te Best
300. |
t/m |
511. |

VIII. HET GRAFSCHRIFT VAN PETER VAN ANDEL

door J. Lijten

Coppens noemt in zijn werk over het bisdom 's-Hertogenbosch Peter van Andel de laatste deken van Oirschot'. Hij bedoelt dan: de laatste, die als katholiek priester deze functie vervuld heeft. Hij plaatst zijn dekenaat dan ook in de tien jaren vóór 1648. Hij baseert dit op het grafchrift van Peter van Andel, dat dan blijkbaar al niet meer bestaat, maar dat hij citeert uit Le grand theatre seculier du Brabant. Schutjes, die - zelf en door medewerkers - veel meer archiefonderzoek gedaan had, kwam tot de conclusie, dat er voor een dekenaat van Peter van Andel vóór 1648 geen plaats was, en uit dan ook het vermoeden, dat van Andel een der hervormden was, die deze titel en prebende als dou-

courtje kregen². En **zo is** het dan ook.

Peter van Andel, die reeds in 1640 een korte periode secretaris was, maar spoedig moest uitwijken, omdat de staatse troepen in Oirschot niet voldoende overwicht hadden, kwam in 1648 definitief als secretaris terug naar Oirschot en bleef zijn functie vervullen tot zijn dood in 1700³. Hij werd spoedig vereerd met een kanunniksprebende en waarschijnlijk reeds in 1650 tot "deken" benoemd. In de schamele restanten van het kapittelarchief uit die tijd komt hij regelmatig als zodanig voor.

Het grafscript, dat Coppens citeert, heeft nog een parallel in de publikatie omtrent kerkelijke opschriften van Mr. P.G. Bloys van Treslong

Ik **geef hier** het grafscript, zoals Coppens het citeert met **tussen haakjes** de afwijking daarvan bij Bloys.

(Die **jacet** sepultus) Petrus ab Andel **J.U. doet. (d.) qui natus** pridie **5 maii anno 1616, Oirschotensium pago a secretis**, camminiae necnon **totius tetrarchiae scriba, ac collegii ibidem D. Petri canonicus primum, postea electus decanus, integer vitae scelerisque purus per II fere lustra functus suus muncibus**, pie tandem 84 aetatis suae, ipso **anno saeculari M.D.CC 8 kalendas julii** (idibus januarii) denatus, **hic pacifice quiescit** (,quod haeredes non ingrati testantur).

In vertaling:

(Hier ligt **begraven**) Peter van Andel, **doctor** in heide **rechten**, die geboren **daags voor 5 mei** in het jaar **1616**, als secretaris van Oirschot, **griffier** van Kempenland en van de vier kwartieren, eerst kanunnik, later **gekozen tot** deken van het kapittel van St.-Petrus, onberispelijk van **leven** en vrij van misdaden, gedurende bijna II lustra zijn functies **vervuld** heeft en ten slotte in zijn 84e levensjaar in het **eernajaar 1700 en op 24 juni** (op 6 januari) vroom is ontslapen en **hier in vrede rust** (, **wat de erfgenamen** vol dankbaarheid getuigen).

De tekst is **wel** duidelijk, behalve juist de cijfers. Wij nemen die onduidelijkheden even apart door.

Daags voor **5 mei is** natuurlijk een eigenaardige **formulering. Aangezien in de andere data** ook de latijnse aanduiding gevolgd wordt, zal dit hier ook bedoeld zijn. Het meest waarschijnlijk is dan bedoeld "pridie **nonas Mair**, waarbij "nonas" (negende dag voor de Iden) dan weergegeven zal zijn door een 9, die niet goed meer te lezen was. De **feitelijke datering is** dan 6 mei.

Het **volgende onzekere getal is** II lustra. (**10 jaar**). Het is **opvallend dat alle getallen behalve het** eeuwgetal zijn geschreven in arabische cijfers. Wanneer we hier ook arabische **cijfers** lezen, is de moeilijkheid **opgelost**: 11 lustra is 55 jaar. Het slaat niet alleen op zijn **functie van deken**, maar op al zijn **functies**, samenhangend met het secretariaat van Oirschot. Zeker als we de paar jaar rond 1640 meetellen, heeft Peter van Andel die functies inderdaad bijna 55 jaar vervuld.

De juiste datum van zijn dood geeft grotere moeilijkheid, maar hier krijgen we welkome hulp. Behalve het grafscript, dat door het lopen afsleet en onduidelijk werd, bevond zich in de Oirschotse kerk ook

nog een gedenkplaat tegen de muur, zoals Bloys vermeldt', met deze tekst:

De Heer Petrus van den Andel, secretaris van Oirschot en griffier van Kempenland, obiit (stierf) 25 January 1700.

In de datum op het grafscript is de 8 waarschijnlijk duidelijk geweest - zij komt in beide teksten voor - maar de rest onduidelijk. Als we ervan uitgaan, dat de datum op de wandplaat goed is, zal hier gelezen moeten worden: 8 kalendas februarii (waarschijnlijk afgekort 8 kal. feb.), dat is precies 25 januari.

Een mogelijkheid is ook nog, dat de steenhouwer, toen hij de overlijdensdatum aan het uitkappen was, gedacht heeft: de man is toch in januari gestorven, en op eigen houtje in **plaats van** februari januari heeft uitgehakt.

Nog een naar opmerkingen over de tekst. Zijn titel wordt vermeld als J.U.d. of doet. Ook dit is waarschijnlijk fout gelezen. In vele brieven in het Oirschotse archief bewaard, wordt Peter van Andel betiteld als J.U.L., licentiaat in de heide rechten, een lagere titel dan **doctor** en voor een dorpssecretaris, al was het **dan een belangrijke, meer waarschijnlijk. In** plaats van de d. zullen we wel een L. **moeten lezen.** Ten slotte mogen we er nog op wijzen, dat Peter van Andel naast **secretaris van Oirschot** ook griffier van Kempenland was en secretaris van de vergadering der vier kwartieren, welke functies ook door zijn onmiddellijke voorganger Gerard Goossens (1626 - **1648**) en zijn tweede voorganger Jan de Metser (1618 - 1626) werden **bekleed. Ruim** 80 jaren onafgebroken zijn deze functies dus gecombineerd geweest.

Noten:

J.A. Coppens, Nieuwe beschrijving van het bisdom van 's-Hertogenbosch, deel **III**, aflevering 2, blz. 151, nota.

² L.H.C. Schutjes, Geschiedenis van het bisdom 's-Hertogenbosch, deel V, blz. 371.

³ Zie mijn publikaties, Het oer-oude Oirschot, noot 44, en De oude bank van Oerle in Campinia, jaargang 10, blz. 39.

Mr. P.C. Bloys van Treslong Prins, Genealogische en heraldische gedenkwaardigheden in en uit de kerken der provincie Noord-Brabant, deel II, Utrecht 1924, blz. 108.

⁵ Bloys, a.w., blz. 113.

IX. GEMEENTE BEST anno 1830
CIJFERMATIGE BEWERKING VAN KADASTRALE GEGEVENS

door P.F.M. Rosier, Best
(vervolg en slot)

INHOUDSGROOTTE

De gegevens van de eerder gepubliceerde bladzijden zijn kadastraal gezien als 'inhoudsgrootte' aangegeven, waarbij inhoudsgrootte dan staat voor de som van de belastbare oppervlakken per sectie en van de totale gemeente.

Een speciale aantekening moet gemaakt worden voor die percelen, waarop gebouwen als een kerk, school, brandweerhuisje e.d. staan, het zijn openbare gebouwen of gebouwen voor openbare of eredienst, die onbelast blijven. Dit dus niet te verwarren met ongenummerd, waarvan al eerder sprake was.

Deze percelen zijn wèl op de legger van de eigenaar c.q. belastingplichtige aangegeven, met alle gegevens als grootte, e.d., maar er is geen belastingbedrag aangegeven.

Omdat voor bebouwde percelen belasting moest worden betaald naar aanleiding van soort en grootte van het perceel, zowel als naar aanleiding van de klasse van het gebouwde, betreft de 'inhoudsgrootte' uiteraard alle genummerde percelen. Nogmaals blijkt, dat de secties B en C, waarin veel heidegrond is gelegen, verreweg de grootste secties zijn.

Tabel 6

Gemeente Best 1830: genummerde percelen, belastbaar (absolute cijfers van de genummerde percelen)

Sectie	Belastbaar		Onbelastbaar	
	inhoudsgrootte			
	b.	r. e.	b.	r. e.
A	476.81.82	13,48		
B	1021.41.69	28,90		
C	1051.87.06	29,74		
D	591.55.93	16,72	0.27	
E	394.75.97	11,16	82.73	
Totaal	3536.42.47	100	83.00	

Resumerend en salderend komt men zo aan een eindcijfer waaruit de absolute grootte van de gemeente Best en van de diverse secties blijkt. Dit cijfer verschilt van het huidige oppervlaktecijfer, omdat er sindsdien enkele grenswijzigingen hebben plaatsgevonden. Het cijfer, dat kuyper op zijn kaart van 1870 gebruikt, is zo'n cijfer, na een grenswijziging.

Tabel 7

Gemeente Best 1830: gesaldeerde totalen

Sectie	Ongenummerde oppervlakte	Inhoudsgrootte		Totaal	
		onbelast- haar	belastbaar	b. r. e.	b. r. e.
	b. r. e.	b. r. e.	b. r. e.	b. r. e.	b. r. e.
A	7.84.01		476.81.82	484.65.83	13,24
B	46.31.39		1021.41.69	1076.73.08	29,16
C	25.87.64		1051.87.06	1077.74.70	29,44
D	18.38.30	0.27	591.55.93	609.94.50	16,66
E	25.63.06	82.73	394.75.97	421.21.76	11,50
	124.04.40	83.00	3536.42.47	3661.29.87	100

BELASTINGOPBRENGST

De belastingwetgeving, en dus ook de inspecteur van het kadaster, gaat er van uit, dat de opbrengst van de grondbelasting op de diverse percelen geheven van zijn kant uit gezien als inkomen is te beschouwen (in de huidige tijd zouden we eerder van opbrengst spreken).

Buiten dat dit gegeven ons iets vertelt over de totale opbrengst, blijkt er ook uit, dat in het Dorp (sectie E) dan misschien geen grote (zie hiervoor) maar dan toch wel de 'dure' percelen liggen. Ook toentertijd speelde kennelijk de centrumgedachte mee. Dit is een voorlopige veronderstelling, die niet in strijd hoeft te zijn met dat wat over sectie D met zijn kleinere kavels is gezegd. Pet kan ook heel goed een historische ontwikkeling zijn, die zich in twee richtingen heeft bewogen. De hier gerangschikte gegevens zullen hierover voorlopig nog geen uitsluitel geven.

Tabel 8

Belastbaar inkomen der ongebouwde percelen, anno 1830

Sectie	Totaal	Ongebouwd perceel gemiddeld belast voor
A	f 4.242,61	f 5,68
B	f 5.273,62	f 6,20
C	f 2.647,68	f 5,41
D	f 8.253,47	f 6,24
E	f 9.118,63	f 13,31

Totaal f 29.536,01

Opvallend is dat, en dit in tegenstelling tot 'ongebouwd', de dure percelen onder de bebouwde percelen liggen in sectie B. Mogelijk wijst dit op een grotere welstand van de agrarische bevolking van de Vleut (en Verrenbest) ten opzichte van Aarle, of het is z, dat de grond in de Vleut en in Verrenbest meer in bezit was van land-

bouwers of veeboeren, die veel grond bewerken en derhalve een grotere boerderij behoeven.

Tabel 9

Belastbaar inkomen der gebouwde percelen, anno 1830

Sectie	Totaal	Bebouwd perceel gemiddeld belast voor
A	f 234,--	f 7,80
B	f 1.085,--	f 13,56
C	f 189,--	f 8,02
D	f 582,--	f 7,27
E	f 1.691,--	f 9,30

Totaal f 3.781,--

Uiteindelijk rest dan nog het totaal van de belasting opbrengst voor zowel gebouwd als ongebouwd, het eindbedrag dat eigenlijk alleen de belastingdienst interesseerde en waarvoor de gehele boekhouding is opgezet.

Dit neemt niet weg, dat er toch wel een globale conclusie is te trekken en wel deze: het Dorp moet voor ongeveer één derde van de belasting opdraaien.

Tabel 10

Belastbaar inkomen Best, anno 1830

Eigendommen	Ongebouwd	en gebouwd	Totaal
A	f 4.242,61	f 234,--	f 4.476,61
B	f 5.273,62	f 1.085,--	f 6.358,62
C	f 2.647,68	f 189,--	f 2.836,68
D	f 8.253,47	f 582,--	f 8.835,47
E	f 9.118,63	f 1.691,--	f 10.809,63
	f 29.536,01	f 3.781,--	f 33.317,01

Figuur 2

Figuur 2 stelt een foto voor van de totaalstelling uit de Oorspronkelijk Aanwijzende Tafel der gemeente Best.

Tientallen.	INHOUDSGROOÏTE.				BELASTBAAR INKOMEN DER EIGENDOMMEN.				Tientallen.	INHOUDSGROOÏTE.				BELASTBAAR INKOMEN DER EIGENDOMMEN.			
	1.	2.	3.	4.	ONGEBOUWDE.		GEBOUWDE.			1.	2.	3.	4.	ONGEBOUWDE.		GEBOUWDE.	
Overbrengt.	3537	25	27		29526	01		2741		Overbrengt.	3537	25	27		29526	01	2741
Over de brengt.	3537	25	27		29526	01		2741		TOTAAL.	3537	25	27		29526	01	2741

Nagesien en dengdelijk erkend door mij Inspecteur van het kadaaster in de provincie

Te *Best* den 25^{en} October 1832.

De tegenwoordige, in drie dubbel opgemaakte Oorspronkelijke Kadastrale Legger (Eerste gedeelte) der Gemeente *Best* goedgekeurd door mij Gouverneur der provincie *Widv. van der* en het gezamenlijk beoep van het bel. inkomen bij de eerste opmaking van denzeiven vastgesteld, ten bedrage van *duy en dertig duysent drie hondert veertig gulden een cent.*

te weten:
 wegens de Ongebouwde Eigendommen *veertien en twintig duysent vijf hondert veertig en dertig gulden een cent.*
 en wegens de Gebouwde Eigendommen *vijftien duysent tveentig hondert veertien en dertig gulden.*
 Te *Best* den 25^{en} October 1832.

X. EEN 'HISTORISCHE' ONTMOETING

1. DE AKTE AANGAANDE DE LOSSING DER HALVE HEERLIJKHEID OIRSCHOT
van 24 november 1614

door J. Lijten

In het kader van de feestelijkheden van "Oirschot 1500" bracht het gemeentebestuur van Best op 27 augustus 1980 een bezoek aan Oirschot. In 1969 hij de viering van het feit, dat Best 150 jaar op eigen benen stond, had moeder Oirschot haar dochter een bezoek gebracht en geconstateerd, dat ze het goed maakte. Nu bracht de dochter een tegenbezoek aan de feestvierende moeder en zij kwam niet met lege handen. Naast een paar banken bij het pas gerestaureerde Odulphus-kapelletje bood burgemeester De Leeuw een historisch document aan, wel niet in originali maar in fotografie.

Het betrof de oorkonde door de aartshertogen Albert en Isabella verleend aan Oirschot in 1614. Deze oorkonde is zeer belangrijk voor de Oirschotse geschiedenis. De voorgeschiedenis vindt men aangestipt in mijn boekje "liet oer-oude Oirschot", op blz. 9 en uitvoeriger behandeld in J. Vriens, De konflikten van het geslacht De Merode over de helft van de hoge, middelbare en lage justitie van Oirschot, in Campinia, jaargang 3, blz. 41 e.v..

In 1558 had Philips II als hertog van Brabant zijn helft van de heerlijkheid Oirschot vanwege geldgebrek verpand aan Richard van Merode voor de som van 5958 gulden en 18 stuivers. Van die tijd af kon Richard dus optreden als alleen-heer, want de andere helft der heerlijkheid was reeds van hem. Bij Richard heeft dit blijkbaar nooit aanleiding gegeven tot moeilijkheden.

In 1589 draagt Richard echter zijn rechten over aan zijn zoon Henrick.' Deze maakte in 1590 moeilijkheden met het Oirschotse dorpsbestuur, doordat hij verbodde de dorpsrekeningen goed te keuren, voordat dit door hem gebeurd was.² Hij is echter niet lang daarna gestorven en werd opgevolgd door zijn enige nog in leven zijnde zuster Maria, die nooit moeilijkheden heeft veroorzaakt, maar wel het ongeluk had te trouwen met haar verre verwant Floris van Merode. Floris was dus geen zoon van Richard, zoals Vriens zegt, maar een schoonzoon. Maria stierf jong, in 1605 of 1606, en Floris had toen de handen helemaal vrij om zich met Oirschot te gaan bemoeien.

Oirschot kende deze lastige seigneur al en wilde zo gauw mogelijk onder zijn heerschappij uit komen. De bevolking bracht 3000 gulden bij elkaar en bood deze de aartshertogen aan. Het was de helft van de som, die nodig was voor de lossing uit pandschap van de hertogelijke helft der heerlijkheid en Oirschot deed dit echt niet "in de kinderlijke veronderstelling, dat de tesorier van Brabant de rest zou bijpassen". Er zijn goede afspraken gemaakt, anders zouden de aartshertogen in de voorliggende akte niet gezegd hebben, dat Floris van Merode "par inventions extraordinaires" er in geslaagd was, de verpanding voor twaalf jaar te verlengen. Ook de voorrechten, die Oirschot in deze oorkonde verwerft, waren destijds reeds "conceues et accor-

dees", dus goed afgesproken. Alleen had Oirschot in te grote goede trouw verzuimd een schriftelijk bewijs te vragen. Het heeft daarvoor twaalf jaar extra de "traverses" en "rudesses" van mijnheer Floris moeten verduren.

Ondanks de bedreigingen van Floris' kant gaat men door geld bijeen te brengen voor de totale afkoopsum. Vele inwoners van Oirschot willen wel bijdragen, maar zij zijn bang en onzeker, of het nu wel echt zal lukken. Daarom vraagt Oirschot een akte - vóór de totale som bij elkaar gebracht is en vóór de tijd van aflossing is aangebroken -, die hun zekerheid geeft, dat over vier jaar de alleenheerschappij en dwingelandij van Floris zal zijn afgelopen.

In deze zin is deze oorkonde dan ook geformuleerd: "des maintenant pour fors que temps sera". Het besluit wordt nu genomen, maar zal zijn uitwerking krijgen als de tijd is aangebroken, dit is als de termijn van twaalf jaar sinds 1606 zal zijn verlopen.

Deze belangrijke oorkonde, die nergens anders thuis hoort dan in het Oirschotse archief, is daar verdwenen. De vraag is: wanneer en hoe. Blijkens een opschrift op de pliek is zij geregistreerd in Brussel in 1626. Niemand behalve Oirschot had daar belang bij, zij zal dus in 1626 nog in Oirschotse handen geweest zijn.

In het Oirschotse archief zijn ook twee identieke authentieke afschriften aanwezig, gemaakt door notaris Adrien de Heckleer, ongedateerd, maar waarschijnlijk niet zolang na 1626 gemaakt. Zij zijn echter niet afgeschreven van de oorkonde, maar van de minuut, die vooral in aanhef en slot nogal van de oorkonde afwijkt. Als Oirschot in het bezit geweest was van de oorkonde, had het die wel laten kopiëren, als er copieën nodig waren.

De meest voor de hand liggende veronderstelling is, dat de oorkonde kort na 1626 uit het Oirschotse archief verdwenen is en dat Oirschot toen in Brussel twee copieën van de minuut heeft besteld. Twee, om op alle eventualiteiten voorbereid te zijn.

Wie anders zou immers deze oorkonde verduisterd hebben dan Floris van Merode, want: hij had er belang bij; van hem is bekend, dat hij een schepen, die hem een stuk voorlas, dit uit handen rukte en weigerde het terug te geven; de oorkonde bevindt zich nu in het heerlijkheidsarchief van Asten, waar destijds Bernard van Merode heer was, een achterneef van Floris' vader en waarschijnlijk het naaste familielid, dat niet te ver uit de buurt woonde. Daar was de oorkonde veilig en Floris kon desnoods verklaren, dat hij ze niet in bezit had.³

De vraag, waarom de akte in 1626 geregistreerd werd, is goed te beantwoorden. Jan de Metser, die een groot aandeel geleverd had in de lossing der halve heerlijkheid en dan ook na de voltooiing daarvan door de aartshertogen tot secretaris benoemd was, is in dat jaar overleden. De hertog, toen koning Philips IV, wachtte geen voordracht van de Oirschotse regenten af, maar benoemde Gerard Goossens tot secretaris. Ofschoon deze een goede secretaris is geweest en later zeer veel voor Oirschot heeft gedaan, protesteerde Oirschot tegen de schending van zijn privilege. Bij deze gelegenheid zal men de akte in Brussel hebben laten registreren. Philips IV erkende zijn ongelijk en

beloofde beterschap.'

Rest nog de vraag, wat de betekenis is geweest van de bijzondere volmachten, die Franchois Prouveur kreeg voor de duur van zijn bestuur. Voor de beantwoording daarvan zal het nodig zijn het landrecht van Overijsse te bestuderen en de hier aangekondigde akte van volmacht voor Franchois Prouveur, die nog niet gevonden en waarschijnlijk niet meer aanwezig is.

Met enige reserve durven wij de veronderstelling uit te spreken, dat het de bedoeling van de aartshertogen was, om als souverein Floris van Merode te schorsen in de uitoefening van zijn bestuurlijke rechten als halfheer. Dan is het proces, dat Floris later aanspant, beter te begrijpen.

Vanwege het uitzonderlijke belang van deze akte laten wij hier niet alleen de tekst in middel-Frans maar ook een volledige vertaling volgen. Bij deze vertaling hebben wij gestreefd naar: 1) zo accuraat mogelijke weergave van de gedachte; 2) duidelijkheid voor de hedendaagse lezer en 3) zo letterlijk mogelijke weergave van de tekst. Vanwege de duidelijkheid zijn hier en daar lange zinnen gesplitst en door een enkel woord verbonden.

ALBERT et ISABEL CLARA EUGENIA infante d'Espagne, par la grace de Dieu archiducqz d'Austrice, ducqz de Bourgoingne, de Lothier, de Brabant, de Lembourg, de Luxembourg et de Gueldres, contes de Habsbourg, de Flandres, d'Artois, de Bourgoingne, de Thiröl, palatins de Haynau, de Hollande, de Zelande, de Namur et de Zutphen, marquiz du saint empire de Rome, seigneur et dame de Frize, de Salins, de Manes, des cite, villes et pays d'Utrecht, d'Overijssel et de Groeninge, a tous ceulx qui ces presentes verront salut.

Receu avons l'humble supplication des mannans de la seigneurie d'Oirschot, contenant qu'en suite de leur affection et zele qu'ilz avoient passez huict ans ou environ de retourner souhz nostre obeyssance mediate, ayans premierement offert trois mil florins entantmoins de cinq mille neuf eens cinquante florins dixhuict soldes a quoy portoit le capital de la gagiere dudict Oirschot et des aultres huict tant paroiches que hameaulx en dependans avecq les eens, rentes, droictz seigneuriaux et aultres droictz y appartenans selon les lettres patentes de ladicte gagiere de l'an mille cinq cens cinquante neuf, pour de tant plus faire paroistre leur affection et zele a nostre service et rompre les traverses qu'en ceste negotiation leur fut lors faicte, se resolurent de furnir l'entier capital sur quelques honnestes conditions que l'on trouvera lors a propos.

Neantmoins il advint que par inventions extraordinaires l'on obtint continuation de ladicte gagiere pour douze ans, dont les huict sont ja escoulez au tres grand detrimet toutesfois de nostre service, nar ce que plusieurs des voisins estoient en mesme resolution de se desengaiger et avoient furny a bon compte bonnes et notables sommes, mais voyans tel. changement se reculerent ne s'osans decouvrir davan-taige craindans semblable inconvenient et l'indignation de leurs seigneurs gagiers et ainsi retiroient leursdicts deniers.

Et comme les dupplians entendent que messieur Floris de Merode, seig-

neur gagier, faict nouvelle poursuyte pour retenir ladicte piece, ilz se sont advisez de presenter encores le mesme party, nous supplians tres humblement qu'il nous pleuist de l'accepter aux conditions conceues et accordees auparavant ladicte derniere continuation, moyennant quoy ilz serviront de bon exemple aux voisins et seront a repos contre les rudesses qu'ilz redoubtent, et que de ce leur soient desmaintenant despeschees lettres patentes pour leur assurance en tel cas pertinentes.

SCAVOIR FAISONS que, les choses susdictes considerees et sur icelles eu l'avis de noz tres chiers et feaulx les chiefs tresorier general, commis de noz domaines et finalement inclinans favorablement a la supplication et requeste desdicts d'Oirschot, supplians et desirans leur repos, paix et concorde et eviter toute occasion de dissension, avons accepte et acceptons par ces presentes ledict offre, que les supplians nous font, de furnir le capital entier de l'engagiere, et nous confians que l'effect entier s'en ensuivera selon le rapport, que nous en a este faict par aucuns nostrez ministres principaulx, promettons desmaintenant par cesdictes presentes, que ne traicterons d'icy enavant rien avecq ledict Merode ny aultres touchant aucune continuation de la gagiere ny autrement en maniere quelconque.

Et advenant que par inadvertence ou autrement fust traicte et arreste quelque chose au contraire et en prejudice de cesdictes presentes, nous le revocquons, desapprouvons et mettons a neant, desmaintenant pour lors, comme chose subreptice et obreptice, ordonnans desmaintenant pour lors que temps sera, que ledict desengaigement soit fait reelement et absolument et les deniers furniz es mains qu'il appertiendra sans aultre ou nouvel ordre que le present pour estre ladicte partie reannexee a nostre domaine comme auparavant la gagiere.

Et pour remerciement de l'affection desdicts d'Oirschot et le service, qu'ilz nous feront en eest endroit, leur promettons pour nous, noz hoirs et successeurs, ducqz et ducesses de Brabant, de ne vendre, alier ou plus engaiger ladicte seigneurie et dependences en tout ny en partie.

Item voulons et ordonnons, que tous et chacun des manans et inhabitants dudict Oirschot et appendences joyront paisiblement de leurs privileges coutumes et anciennes observances.

Item que d'icy enavant l'escoutette de Kempelandt et les echevins, jurez, du conseil, margliseurs et maistres du Saint Esprit dudict Oirschot presents et futurs auront la denomination de trois personnes capables pour l'office de secretaire ou clerq des eschevins et d'aultres six pour les deux sergiantes a chacune fois que besoing sera par trespas ou aultre vacante pour en estre fait le choix par nous ou par celluy qui de nostre part en aura la charge avecq ceste condition de servir en personne et resider fixement au lieu; saulf que pour la premiere fois seront a ce par nous commis personnes capables et agreables, cooperans au present desengaigement, pour entrer en service incontinent ledict rachapt acheve, et que pour ceste fois Franchois Prouveur, escoutette de Kempenlandt, sera de nostre part officier absolu aussi bien au criminel que au civil dudict

Oirschot et appendences sans que l'escoutette de Boisleducq y aura que veoir, non plus que du temps de la gagiere, sans estre tire en consequence pour l'advenir, ainsi qu'a este use au regard de la seigneurie d'Overijssche, et que loy sera despeschee commission pertinente a test effect, a condition de resider en personne audict Orschot ou d'y establir un lieutenant, home de bien, cappable, agreable a la commune et resident audict lieu.

Et finalement aurons lesdicts d'Oirschot et dependences tousiours en bonne et favorable recommandation a l'effect de les benefaier et gratifier en toutes occasions justes et legitimes, ainsi que ung bon prince doibt faire a ses bons vassaulx et subiectz se monstrans tant affectionez.

Et donnons en mandement a noz tres chiers et feaulx les chancellier et gens de nostre conseil en Brabant, ausdicts de noz finances, president et gens de nostre chambre des comptes audict Brabant et a tous aultres noz justiciers, officiers et subiectz cui ze regardera, que de nostre ceste presente grace, acceptation et promesse et de tout le contenu cydessus ilz facent, seuffrent et laissent lesdicts d'Oirschot plainement et paisiblement joyr et user sans leur faire, mettre ou donner ny souffrir estre faict, mis ou donne aulcun trouble, destourbier ou empeschement au contraire; sans contredict ou difficulte; car ainsi nous plaist

En tesmoing de ce nous avons faict mettre nostre seel a ces presentes

Donne en nostre ville de Bruxelles le vingtquatriesme jour du mois de novembre l'an de grace mille six eens et quatorze.

Op de pliek links:

Par lez archiducqz, le seigneus de Marles, chief, Balthazar de Robiano, tresorier general, Philippe Stercke, messieur Philippe de Kyala, chevalier, Johan Dennetieres, commis des finances et aultres plusieurs.

w.g. ...

Op de pliek rechts:

Ces presenter lettres d'octroy ont este veues et leues en la chambre des comptes de sa majeste en Brabant, en suyvant le contenu en chellez illecq intherinees et registrees au registre des chartres de la dicte chambre conunenchant l'an XVIC dixhuict cotte littris 111-1 folyo CLXXXI et CLXXXII le XXIIIe de febvrier XVIC vingt et six.

w.g. Backz

VERTALING AKTE:

Albert en Isabella Clara Fugenia infante van Spanje, door de genade Gods aartshertogen van Oostenrijk, hertogen van Bourgondië, van Lotharingen, van Brabant, van Limburg, van Luxemburg en van Gelder, graven van Habsburg, van Vlaanderen, van Artois, van Bourgondië, van Tirol, paltsgraven van Henegouwen, van Holland, van Zeeland, van Namen en van Zutphen, markgraven van het heilige Roomse Rijk, heer en vrouwe van

Friesland, van Salins, van Mechelen, van het Sticht, de steden en het land van Utrecht, van Overijssel en van Groningen, aan allen, die dit schrijven zullen zien, heil.

Wij ontvingen van de inwoners van de heerlijkheid Oirschot het nederige verzoek, om, in aansluiting aan hun eerdere blijk van toewijding en ijver, die zij acht jaar of daaromtrent geleden reeds getoond hadden, terug te keren onder de rechtstreekse ondergeschiktheid aan ons.

Eertijds hadden zij 3000 gulden aangeboden als bijdrage in de 5950 gulden en 18 stuivers, die het totale kapitaal uitmaakten van de verpanding van het genoemde Oirschot en de acht - hetzij parochies hetzij gehuchten - die ervan afhangen met de cijzen, renten, heerlijke en andere rechten, die erbij horen, volgens de open brieven van genoemde verpanding van het jaar 1559.

Om nu hun zeer grote genegenheid en ijver nog duidelijker te tonen en om de tegenwerking te doorbreken, die hun in deze zaak tot nu is aangedaan, hebben zij besloten het gehele kapitaal te verschaffen op enkele eervolle voorwaarden, die men hieronder genoemd vindt. Immers door ongebruikelijke machinaties had men een verlenging weten te bewerken van de genoemde verpanding voor twaalf jaar, waarvan er nu acht verlopen zijn, tot groot nadeel alleszins van hun dienstbaarheid aan ons.

Want meerdere medeburgers waren eensgezind van plan, mee te werken aan de lossing en hadden daartoe in goed vertrouwen belangrijke en merkelijke sommen bijgedragen. Maar, toen zij zagen, dat het mis liep, schrokken zij terug, omdat zij zichzelf niet nogmeer inmoelijkheden wilden brengen, zij waren immers bang voor soortgelijke onaangenaamheden en voor de verontwaardiging van hun pandheren, reden waarom zij hun geld terugtrokken.

En omdat de supplianten gewaarwerden, dat mijnheer Floris van Meroede, pandheer, een nieuwe poging in het werk stelde om de genoemde helft van de heerlijkheid te behouden, besloten zij nog eenzelfde som aan te bieden, met het verzoek aan ons deze te willen aanvaarden op de voorwaarden, die waren afgesproken en overeengekomen 1661 bedoelde laatste verlenging. Hierdoor wilden zij een goed voorbeeld geven aan de medeburgers en zouden zij zich beschermd voelen tegen de onheuse behandeling, die zij vreesden. Daarom ook verzochten zij, dat hun hiervoor nu een akte zou worden uitgemaakt tot hun geruststelling.

Derhalve maken wij bekend, dat wij, na overweging der zaak en na ingewonnen advies van onze toegewijde en getrouwe diensthooften, de thesaurier-generaal en de rentmeester van onze domeinen, goedgunstig hebben ingestemd met het verzoek der ingezetenen van Oirschot, die verlangen naar rust, vrede en eensgezindheid en die elke aanleiding tot onenigheid willen vermijden, en dat wij het aanbod, dat de supplianten ons doen, om het hele kapitaal van de verpanding te verschaffen, aanvaard hebben en door dezen aanvaardden.

In het vertrouwen, dat de gehele uitvoering hiervan zal plaats hebben volgens het rapport, dat ons is gedaan door enkele van onze voornaamste dienaren, beloven wij thans bij dezen, dat wij van nu af

aan geen enkele overeenkomst meer zullen sluiten met de genoemde van Merode, noch met anderen aangaande enige verlenging van de verpanding noch op enigerlei wijze daarover zullen onderhandelen.

In het geval echter, dat door onoplettendheid of anderszins iets overeengekomen of vastgesteld zou worden in strijd met, of met achterstelling van deze akte, herroepen wij dat, keuren het af en verklaren het nietig op dit ogenblik met uitwerking voor de toekomst als zijnde onwaarachtig en onjuist, en wij verordenen - op dit ogenblik met geldigheid voor het moment dat de tijd zal aanbreken - dat de genoemde lossing verwerkt wordt en uitgevoerd zal worden, en bepalen, dat, wanneer de laatste termijn volstaan is, de genoemde halve heerlijkheid weer bij ons domein zal horen, zoals voor de verpanding, zonder dat een andere of nieuwe opdracht dan deze nodig is, om ze er weer hij te voegen.

En uit dank voor de genegenheid van de ingezetenen van Oirschot en de dienst, die zij ons in deze zaak bewijzen, beloven wij hun, namens onszelf, onze nakomelingen en opvolgers als hertogen en hertoginnen van Brabant, de genoemde heerlijkheid en haar onderhorigheden niet meer te verkopen, vervreemden of verpanden, noch in zijn geheel, noch voor een deel. Ook willen en bevelen wij, dat alle burgers en ingezetenen van Oirschot en onderhorigheden en ieder van hen in het bijzonder in vrede zullen genieten van hun voorrechten, gewoonten en oude gebruiken.

Tevens bepalen wij, dat van nu af aan de schout van Kempenland, de schepenen, gezworenen, raadslieden, kerkmeesters en Heilige Geestmeesters van Oirschot, tegenwoordige en toekomstige, het recht zullen hebben tot voordracht van drie geschikte personen voor de functie van secretaris of schepenklerk en van zes anderen voor de twee functies van vorster, telkens als daaraan behoefte zal zijn door overlijden of andere oorzaak van vacatie, zodat uit hen een keuze gemaakt kan worden door ons of door degene, die van onzentege daarmee belast zal worden, met deze voorwaarde, dat zij persoonlijk hun Functie vervullen en vast ter plaatse gevestigd zijn. in het bijzonder bepalen wij, dat voor de eerste keer door ons geschikte en aanvaardbare personen zullen worden benoemd, die medewerken aan de huidige lossing, om in dienst te treden zo gauw de terugkoop =ijn beslag heeft. Voor deze keer zal Francois Prouveur, schout van Kempenland, vanwege ons onafhankelijk regent zijn zowel in het strafrechtelijke als het burgerlijke van Oirschot en onderhorigheden, zonder dat de schout van 's-Hertogenhoseh iets anders te doen heeft dan toezien zoals in de tijd. van de verpanding - zonder dat hieruit gevolgtrekkingen gemaakt kunnen worden voor de toekomst - zoals gebruikelijk is geweest ten opzichte van de heerlijkheid Overijsche.

Te dien einde zal hem volmacht verleend worden van deze strekking op voorwaarde van persoonlijk te verblijven in Oirschot of er een stadhouder aan te stellen, een man van goeden huize, bekwaam en naar de zin van de gemeenschap en ter plaatse woonachtig.

En ten slotte zullen wij de inwoners van Oirschot altijd een goed en warm hart toedragen, zodat wij hen zullen weldoen en begunstigen hij alle rechtvaardige en wettige gelegenheden, zoals het een goed vorst betaamt te doen jegens zijn goede onderdanen en vazallen, die zich

zo toegewijd tonen.

En wij bevelen onze toegewijde en getrouwe de kanselier en leden van onze raad in Brabant, onze financiële medewerkers, de voorzitter van onze rekenkamer in Brabant en al onze andere rechters, regenten en onderdanen, die het aangaat, dat zij de inwoners van Oirschot in het volledige en ongestoorde genot en bezit laten van deze gunst, die wij hun hij onze aanvaarding hebben beloofd, zonder hun in strijd hiermee iets in de weg te leggen of toe te laten, dat dit gebeurt; en wij staan geen tegenspraak of verzet toe, want zo behaagt het ons. In oorkonde van dezen hebben wij ons zegel hieraan doen hangen. Gegeven in onze stad Brussel de vierentwintigste dag van de maand november van het jaar der Genade zestienhonderd en veertien.

Op de pliek links:

Door de aartshertogen, het hoofd van dienst, de heer de Marles, Balthasar de Robiano, thesaurier-generaal, Philip Stercke, heer Philip de Kyala, ridder, Johan Dennetieres, rentmeester en vele anderen,

w.g.

Op de pliek rechts:

Deze akte van octrooi is gezien en gelezen in de rekenkamer van Z.M. in Brabant, volgens de inhoud ervan aldaar ingeschreven en geregistreerd in het register der charters van genoemde kamer, dat begint met het jaar 1618, onder de letters Hl op bladzijde 181 en 182 op de 23e februari 1626.

w.g. Backz.

Noten:

- ¹ Gemeentearchief Oirschot, voorlopig nummer Losse stukken 4361
- ² Gemeentearchief Oirschot, voorlopig nummer Losse stukken 4232
Bernard van Merode, heer van Asten, was uit hetzelfde huis van de familie van Merode als Floris, namelijk het huis Rammen, dat vooral in de Ardennen en Duitsland zijn domeinen had. liet huis Westerloo, waartoe de oorspronkelijke Oirschotse Merodes tot en met Maria behoorden, had na de dood van Maria, toen Floris haar opvolgde, enkele voorwaarden weten te bedingen in het erfdelingscontract van 1606 of 1607. Hierin kreeg Floris o.a. Oirschot toegewezen onder voorwaarde, dat bij het uitsterven van de mannelijke lijn van Floris en zijn broer Ysebrand II Oirschot weer zou overgaan aan het huis Westerloo. Floris, die geen kinderen had, noch uit zijn eerste noch uit zijn tweede huwelijk, werd na zijn dood op 14 april 1652 opgevolgd door de zoon van Ysebrand II, Willem IV, die reeds op 4 oktober 1653 stierf. Er was geen broer meer van hem in leven en zodoende ging volgens het contract van 1606 of 1607 Oirschot met vele andere bezittingen - o.a. het intussen door Floris gekochte markizaat van Deinze - over aan het huis Westerloo, met name aan Maximiliaan Antoon, die dus geen zoon was van Floris, zoals Vriens zegt, en die daardoor in het huis Westerloo de stamvader werd van de linie Deinze.
Toen wij een foto van dit charter aanvroegen hij het Rijksarchief

in 's-Hertogenbosch juist op het moment, dat in de vacantiетijd diverse medewerkers afwezig waren, bleek het niet te vinden. Bij ons bezoek was dit in vijf minuten opgelost. Toen wij met welwillende toestemming zelf mochten zoeken, bleek het charter niet onder het eigen nummer 411 geborgen te zijn maar onder nummer 408. Gemeentearchief Oirschot, charter nr. 511.

Totsnw Meng
met alles waar u maar ooit
'n bank voor nodig hebt.

**SPAREN • PRIVÉREKENING •
VAKANTIEREIZEN •
BUITENLANDSGELD • VERZEKERINGEN
HYPOTHEKEN •
PERSOONLIJKE LENINGEN •
FINANCIERINGEN • BELEGGINGEN
BEWAARGEVIING •**

Rabobank mi

de bank voor iedereen

Agnes van Kleefstraat 66, Oirschot, tet 04997